

ELŐFIZETÉS:
HELYBEN:
 Egy évre ..... 24 korona.
 Egy hónap ..... 4 korona.
VIDÉKEN:
 Egy évre ..... 28 korona.
 Egy hónap ..... 5 k. 4 f.
MEGJELENÉS:
 Éves díj postai sor egyeztet 20 f.
 Minden kivételkor 10 fillér.

ARADI KÖZLÖNY

POLITIKAI NAPILAP.

SZÁRMAZÁSI ÖSSZE:
 Aradi és osztrák egyesítet
 vasutak palotájában.
 TEREMTSZÁM: 37.
KIADÓHIVATAL:
 Aradi Nyomda Részvény-
 Társaság.
 József téherczeg-ut 22. sz.
 TEREMTSZÁM: 181.

Arad, 1915.

FOKELKESZTŐ
STAUBER JÓZSEF.

Szombat, március 6.

Változatlan a helyzet a Kárpátokban.

Budapest, március 5. (Hivatalos.) Orosz-Lengyelországban és Nyugat-Galiciában a harcsonalon tegnap általában nyugalom volt.

Kárpátokban egyes szakaszokon harcoltak. Helyzet nem változott. Hőfer altábornagy, a vezérkari főnök helyettese. (Miniszterelnökség sajtóosztálya.)

Az orosz gárda a harcsonalban.

Berlin, március 5. Nagy tóhadiszállás jelenti:

Nyugati hadszintér:

Yperntől délre angoloknak tüzelésükkel jelentékeny veszteséget okoztunk. Lorettó magasonlon franciáktól elragadott állásból ellenség egy támadását tegnap éjjel visszavertük.

Champagneban franciák a tegnap és ma éjjel Lemanistól északra folytatták támadásaikat. Összes támadásokat visszavertük és állásainkat megtartottuk.

Ellenségnek Vasquassinál (Argonne-ektól keletre) és consenvivei erdőnél (Maastól keletre) ellenünk intézett támadásai megghiusultak.

Mindazok a kísérletek, amelyek arra irányultak, hogy Badenviller környékét visszafoglalják, kudarcot vallott. Egy tegnap és ma mély lépcsőzetes tagozásban elhelyezett jelentékeny erővel Cellestől északkeletre fekvő magasonlon ellen intézett roham franciák súlyos veszteségei mellett összeomlott. Ellenségnek több éjjeli támadása is sikertelen. Több mint 1000 halott fekszik állásaink előtt.

Keleti hadszintér:

Grodno körül helyzet változatlan. Oroszok támadásait véresen visszavertük.

Lomzától északkeletre és északra oroszok támadásai ellenség súlyos veszteségei mellett megghiusultak. Első és második front gárdahadosztályból számos hadifogoly maradt kezeink között.

Tovább nyugatra Visztuláig nem történt változás.

Oroszoknak Plocktól keletre ellenünk intézett néhány előretörése sikertelen volt.

Skjernievicétől keletre ellenségnek egy erős éjjeli támadása teljesen kudarcot vallott. Legfőbb hadvezetőség. (Miniszterelnökség sajtóosztálya.)

A háboru kenyere.

Arad, március 5.

Mi még nem tudjuk, hogy mi a háboru, — szoktuk mondani, amikor a rendkívüli állapotnak valamely új és új jelensége áll elénk. Bizony, az itthonmaradottak, a biztos helyen levők nem tudják. Vagy legalább nem tudják annyira, mint a katona, aki már hét hónap óta tábori életet él, fölvaltva egy-egy álközettel, naphosszat tartó ágyutüz közepette, a megszokott halálveszedelem tószomszédságában. Nem tudjuk annyira se, mint azok a szerencsétlenek, akiknek rövidebb vagy hosszabb időre el kell hagyniok a tüzhelyüket, a vagyonukat, szabad prédájára hagyva a durva ellenségnek. Amit mi érzünk a háboruból: az izgalom, amelylyel a harctér krónikásait követjük, jó embereinknek, vagy családjukbelieknek hiánya, néha elsiratása, meg a drágaság. Mi ez a katonák aldozatához képest!

Most azonban olyasmit kíván a háboru tőlünk, mint aminőt a hadvonultaktól követel meg első sorban: a fegyelmet, az egyéni érdek és az önzés háttérbe szorítását. Megkezdődik az az idő, amikor a hatóság veszi kezébe a legfontosabb élelmiszert, a kenyérhez való lisztnek kiadását. Szükség volt erre először azért, hogy az esztelen lisztvásárlás, a kenyérliszttel való könnyű bánás ne teremtsen az új termés előtt inséget és másodsor azért, hogy ezáltal a lakosság minden részéről gondolkodás történjék abban a tekintetben, hogy a fentartásához szükséges kenyéradagokat megkapja.

Két és egy harmad kiló liszt illet meg minden embert egy hétre, és ezt kenyéruitalványok ellenében adják ki. Hogy a rendszer, a melyet a város közlelmező bizottsága megállapított, jó-e, be fog-e válni, praktikus-e, nem tudjuk. De minden hatósági intézkedésnek sikere attól függ, hogy a közönség alkalmazkodik-e ahhoz,

vagy a kijátszására törekszik. Valljuk meg, békeidőkben inkább az utóbbi tapasztaljuk. Még ha nem is jár valami előnnyel: a közönség nagy része virtust talál benne, ha a törvényen, a hatósági parancson vagy tilalmon tulteheti magát, annak ellenére cselekedhetik. Például az utcai rendőrnek szót fogadni Berlinben a legtermészetesebb dolog, nálunk majdnem lealacsonyító.

Rendes időkben se lehetett ennek komoly jogcíme: most azonban a nemzet elleni vétket jelentené, ha a közlelmezés zavartalansága érdekében megindult programban a hatóságot kijátszani igyekeznének. Mindannyian tudjuk, milyen nagy érdek fűződik ahhoz, hogy az ország anyagi zavarok és szűkölködések nélkül állja ki a háborut. A ki ennek a célnak szolgálatára tesz valamit, a győzelem eszköztvő válik, ép úgy, mint a hőlepett fedezékekben guggoló katona. A ki pedig akár haszonlesésből, akár léhaságból kijátszani igyekszik a magasabb érdekből megcsinált rendszert, nem méltó a polgár, a felnőtt ember és a becsületes magyar elnevezésre.

Fegyelmet, öntudatot, komolyságot és az igények fékezését követeli tőlünk a haza. Adjuk ezt örömmel meg: az is, akitől csak ennyi áldozattal éri be, az is, a kitől nagyobb követelt. Senki se igyekezzék ravasz módon se egyébhez, se többhöz jutni, mint a mennyit a hatóság az országos készletből reá jutó részből hetenkint kiadhat. A közönség legyen önmagának ellenőrzője, rendőre, hogy minél kisebb és nyugodtabb apparátussal lehessen a közlelmezés új rendszerét érvényesíteni. Ha ezzel megbékülve, a szeszélyes publikum a kellő fegyelemhez tudta magát szoktatni, — akkor ez, mint a háboru egyik üdvös eredménye maradhat meg a későbbi, szebb időkre.

Hadisegélyből élnek a hegyaljai szőlőmunkások

(Ez millió korona a hegyalja borokból.
— Egy aradmegyei szőlőbirtokos levele.)

Az Aradi Közlöny tudósítójaól.

Arad, március 5.

A tavaszkor meginduló mezőgazdasági munkaerő tárgyában Zsolénski Róbert gróf az O. M. G. H. elnöke nagyon figyelemre méltó kijelentést az Aradi Közlönyben tett, amidőn azt mondotta: „hogy az állami hadi segélyek részben, vagy egészen megvonása által kellemes szorítani a mezői munkákra a munkaképes asszonyokat, mert csak így lehet a vidéken munkaerőt szerezni és a jövő termést biztosítani.”

Zsolénski grófnak teljesen igaza van, látjuk, hogy a kérdést mint praktikus gazda az élet tapasztalataiból fogja fel. A vidéki — eddigi mezői munkákat ellátó munkaképes asszonyok legtöbbször a férje mint katona hadba vonult és miután a háza van asszony, amelyiknek néhány gyermeke nem volna, — oly magas összegű állami hadi segélyt kapnak azon a címen, hogy a férjeik a hadba vannak, hogy nem szükséges dolgozniuk, mert még a kapott segély pénzét sem költik el.

Ma-holnap megkezdődnek Arad-Hegyalján a szőlőmunkák. Mihez fogjunk, ha nem lesz munkaerőnk, melyek a szőlőmunkákat megmunkálják. A munkaképes férfiak legnagyobb része a hadban van, itthon csak az öregek, gyermekek és suhanok maradtak, akiknek munkaereje szőlőmunkák megmunkálásához elégtelen. A fiatal munkaképes asszonyok, akik más években a szőlőmunkák legnagyobb részét végezték, nem dolgoznak, mert férjeik után annyi hadi segélyt kapnak, hogy dolog nélkül élhetnek. A sok közül csak az én esetemet hozom fel.

— Arad-Hegyalján van szőlőm, amelyben egy vincellért alkalmazok, lakás és évi 500 korona fizetéssel. A férjét a hadba hívták és az asszony otthon maradt két gyermekével.

Az első hónapban kapott mindjárt a községhozánál 72 korona állami hadi segélyt és ezt kapta a második hónapban is. Megjegyzem, hogy én az asszonynak kijelentettem, hogy a férje haza jöveteléig nálam maradhat és kapja a férje fizetését és a lakást. November hónapban valaki feljelentette a főszolgabírónál az asszonyt, hogy segélyt is és fizetést is kap, amire a hadi segélyt megakarták tőle vonni. Az asszony a vincellérem felesége, erre nékem felmondott és a két gyermekével az apjához költözött és most kapja a 72 korona havi segélyt és nem dolgozik semmit.

Ilyen eset ezer és ezer van az országban, hogy munkaképes asszonyok azon a címen, hogy férjeik a hadba vannak, abszolút nem dolgoznak.

Most tehát, amidőn a tavaszi szőlőmunkák megkezdődnek és férfi munkaerő alig van, a munkaképes asszonyokat kell a szőlőmunkákra szorítani és ez csak úgy lehetséges, ha az állam tőlük a hadi-segélyt részben, vagy egészen megvonja és ezáltal a munkára kényszeríti.

Arad-Hegyalján 12.000 katasztrális hold van szőlővel beültetve, amely földterületen, közép termést számítva, évenként 85.000 hektoliter bor terem. A minimális árakat számítva befolyik a bormennyiségért mintegy tíz millió korona. Hová jutunk ha a szőlőmunkaerő hián megmunkálva nem lesznek és azok termést nem hoznak? Az államnak kötelessége gondoskodni arról, hogy tönkre ne menjenek.

Ez okból fordulunk Bódy Bódognak, az aradi szőlőgazdák szövetségének ügybuzgó el-

nökéhez, aki eddigi e téren való működésével számtalan ízben megmutatta, hogy mennyire szívén viseli az Arad-hegyaljai bortermelők érdekeit. A szövetségnek, amelynek ő az elnöke, kell kezébe venni az ügyet és az államnál oda hatnia, hogy szőlőmunkák megmunkálására elegendő munkaerőt kapjunk és miután be van igazolva, hogy a szőlőmunkások legnagyobb részét, talán az egy permtezést kivéve, az Arad-Hegyalján szőlőmunkákban az asszonyok végzik, mindent el kell követni, hogy a munkaképes asszonyi munkaerő ezáltal kihasználtsáék. És ha erre nincs más mód, úgy nem marad más hátra, mint Zsolénski Róbert gróf javaslatát követni: keresztül vinni az államnál, hogy a munkaképes asszonyok az állami hadi-segély részben, vagy egészen elvonásával, a munkára kényszeríttessenek.

Nagy csapás az országra a szerencsétlen háboru, de még nagyobb csapás lesz az, ha nem lesz munkaerőnk, mezőgazdaságunkat, szőlőmunkákat megművelni, ha nem termelhetünk semmit és így pusztulunk el, amely csapástól a mindenható isten óvjon meg mindnyájunkat!

Kenyérutalványok

Aradon.

(A polgárság ellátása liszttel és kenyérről. — Összeírják a háztartások lisztkészleteit. — A közéletmezési bizottság ülése.)

Az Aradi Közlöny tudósítójaól.

Arad, március 5.

A törvényhatósági bizottság közgyűlése miután tudomásul vette, hogy Varjassy Lajos polgármester 350 vaggon lisztet biztosított Arad város közönsége részére, utasította a tanácsot, hogy idejében állapítsa meg azt a módszert, amely szerint ez a mennyiség úgy osztható szét, hogy az az új termésig elég legyen és minden aradi lakos két és egyharmad kilogrammot kapjon hetenkint. A tanács a közéletmezési bizottságot bízta meg a technikai kivitel elveinek és eszközeinek megállapításával. A bizottság ma délután Lócs Rezső helyettes polgármester elnökletével tartott ülésében tett eleget ennek a megbízatásnak.

Természetes, hogy a város közönsége, amely eddig alig érezte a háboru gazdasági pusztításait és piacán megtalálta mindent bőven, nehezen szokik a két és egyharmad kilogramm kenyér fogalmához. Szinte elámulhatatlan valami a magyar ember előtt, hogy neki előírják hol és mennyi lisztet és kenyeret vásároljon és egyék. Ezt a bizottság szem előtt tartotta és hogy a közönséget meggyőzze a helyzet teljes komolysága felől mindama intézkedéseit, amelyek a liszt szaporítására vonatkoznak, abban a tudatban határozta el, hogy egyrészt a közönség részéről a legnagyobb megértésre és támogatásra talál, másrészt pedig abban a reményben, hogy a kormány ki is adja azt a rendeletét, amellyel azt a kereskedőt, aki a meghatározott lisztmennyiségnél többet ad egy-egy személynek három havi elzárással és iparjoga megvonásával büntethetik, a vevőtől pedig a vásárolt lisztet elkobozzák.

Az idők oly komolyak, hogy drákói szigorral lehet csak a liszt és kenyérpazarlást meggátolni és a közönséget a saját érdekében annak tudatára öbreszteni, hogy az életmezés terén még igen nagy megpróbáltatások várnak rá.

A bizottság elé az elnök terjesztett egy javaslatot, amelyet Varjassy Lajos dr. bizottsági tag módosításával fogadtak el és léptet-

nek életbe. A bizottság eljárásának kiadandó pontjával az szolgál, hogy a belügyminiszterium által megígért gabonát az aradi konzorcium meg is kapja és hogy ez megtörténjék, felkéri a polgármestert, hogy személyesen járjon el. Ha tehát a gabona megérkezik, a konzorciummal malmok azt megőrölték és a hatóságnak átadták, akkor a fogyasztók a következő módon jutnak liszthez, illetve kenyérhez:

A városi tanács a tíz rendőrkerület mindegyikében összeírta a háztartásokat. Minden háztulajdonos köteles egy bevallási íven igazolni, hogy hány háztartás van a házában és hogy hány lélek tartozik az egyes háztartásokhoz. Ezt az ívet a lakó megkapja és a kerületben alakítandó bizottsághoz viszi, ahol azt elkönyvelik és amelynek alapján kétféle utalványt adnak neki. Két és egyharmad lisztre, vagy ugyanannyi kenyér vásárlására szóló jogosítványok ezek, amelyek az egyheli kvantumot fedezik. Mindenkit két nétre látnak el ilyen jeggyel és pedig hetenkint kétszer, kedden és szombaton. A liszt és kenyér-jegy átlynkasztott (perforált) szelvényei külön-külön felhasználhatóak, mert senkinek sem köteles a limitált mennyiséget egyszerre megvásárolni. A lisztutalvány 15 százalékos finom, 15 százalékos főző és 70 százalékos kenyérliszt beszerzésére, a kenyérutalvány 70 százalékos kenyér és 30 százalékos liszt vásárlására jogosít. Ez azért történik így, hogy a háztartások eddigi kenyér beszerzési módját meg ne zavarják és aki már továbbra is otthon sütésse kenyerét.

Mintegy tudott dolog, hogy igen sokan már régóta ellátták magukat liszttel és a városnak átengedendő gabona mennyiség kiszámításánál a kormány ezzel számolt is, a bizottság úgy határozott, hogy vallomásra kéri fel azokat, akiknek háztartásában elegendő liszt van. A lisztet el venni tőlük nem szabad, azt továbbra is felhasználhatják, de azért írják össze, hogy az ilyen egyéneket kizárják a lisztutalvány használatának jogából. Ezek nem kapnak utalványt, mert különben a 350 vaggon gabona nem lenne elég az aradtásig.

A vendéglősök és kávéosok kötelesek bevallani, hogy mennyi a napi fogyasztásuk finom süteményből és kenyérből. A tanács egy későbbi időpontban limitálni fogja a napi mennyiséget, valamint megfogja állapítani, hogy egy-egy vendég mennyi kenyeret és kiutalványt fogyaszthat a nyilvános helyeken. A kifőzők és kosztadók vendégeiket miot háztartásbelieket jelentetik be a háztulajdonosnál.

A rendőrség összeírás után megállapítja, hogy a pékek és lisztkereskedők szükséglete mekkora és a tanács az adatokat a malommal közli, amelyek első ízben eme adatok alapján szolgáltatják ki egy-egy kereskedőnek, vagy péknek a lisztet.

Lisztkereskedő és pék a tanács által meghatározandó időpontban tul kenyeret vagy lisztet csak jegy-szelvény mellett adhat ki. További ellátmányként az a malom, melyhez utalva van, csak annyi lisztet adhat ki, mint amennyi sulyu szelvényvel beszámol. A pékek — léven a kiadott kenyér össz súlya nehezebb, mint a hozzá feldolgozott liszt — a szelvény-súly minden métermázsája után csak 80 kiló lisztre tarthatnak igényt.

Aki a részére kiutalt liszt, vagy kenyér szelvényt fel nem használja azt másnak odaadhatja.

Mindeme rendelkezések sankcióját a kormány által a napokban kiadandó büntető rendelkezés alkotja.

A liszt és kenyér szelvények kiosztása akkor kezdődik, mikor a malmok a kapott gabonát megőrölték. Addig a mai módokon és korlátlanul vásárolhat mindenki kenyeret és lisztet.

Oroszországi menekülők vonata Aradon.

(Két odesszai német beleőrült a szenvedésekbe. — Az aradi kórházba szállított emebeteg utasok. — Varsótól — Aradig kilenc nap alatt.)

(Az Aradi Közlöny tudósítója.)

Arad, március 5.

Az Oroszországban internált magyar, osztrák és német állampolgárok egy részét — mint azt már hivatalosan jelentették — az orosz kormánnyal történt megegyezés következtében hazaengedik illetégségi helyükre. Az internáltak leginkább Románián keresztül aietnek vissza hazájukba, legutóbb is hater magyar, német és osztrák állampolgár jöveletet jelezték a román hatóságok. Kisebbszű csoportokban szállítja a vonat Oroszországban rekedt állampolgárainkat, a kik az ellenséges földön töltött keserves hónapok után boldogan lélegzenek fel, mikor megoylik számukra a szabadság útja. Ma éjszaka Aradon keresztül utazott ötszáz internált, a kik Odesszából és Varsóból, valamint Lengyelország más részéről jöttek Románián át.

Közölük hárman kénytelenek voltak megszakítani Aradon utjukat, mert olyan kellemetlen helyzetbe kerültek, a mely lehetetlenné tette az utazás folytatását. Három testvér, két nő és egy férfi, akart Odesszából Nürnbergbe utazni, de utközben az egyik nő megőrült, a férfi pedig, a ki már régebb ide óta betegeskedett, szintén annyira elgyengült, hogy nem tudott volna tovább utazni.

A vonaton a testvérek egyike, már idősebb hölgy, hirtelen sikoltozni kezdett, majd tört zuzott mindent, a mi kezéigyebe került. A vonat utasai között érhető izgalmat keltett a nő tombolása, annál is inkább, minthogy késő éjszaka volt már és csak nagynehezen sikerült megfékezni a dühöngő asszonyt, a kin nem sokkal az aradi állomás előtt tört ki az elmebaj. Az aradi pályaudvarra megérkezve leszállították a vonatról a hölgyet, de le kellett szállania a férfinak is, a ki szintén igen nyugtalanul viselkedett. Természetesen a harmadik testvér is velük maradt. A pályaudvarról mentők vitték be a kórházba a szerencsétlen embereket, a kiket Löwinger Miksa dr. igazgatóhelyettes 160-vas még az éj folyamán megvizsgált. Konstatálta, hogy az egyik hölgy alighanem az internálással és az utazással kiállt izgalmak következtében elmebajos lett, a férfi pedig már rég óta súlyos idegbajban szenved. A sajnálatraméltó teremést a kórházban helyezték el és itt maradt a férfi is, a kinek szintén néhány napi pihenőre van szüksége.

Érdekes, hogy a testvérpár már harmadik éve lakik Odesszában, de minthogy megmaradtak német állampolgároknak, nekik is ki kellett állaniok szokot a kínos szenvedéseket, amelyen minden Oroszországban tartózkodott idegen honos átesett. Az elmebajos nő egyre félrebeszél és folyton azt hajtogatja, hogy a papirjai nincsenek meg. Ugy látszik, az elutazáshoz szükséges iratok beszerzésénél élt át olyan izgalmat, amelyek eszt vették.

A menekülők vonata egyébként csak rövid időt töltött Aradon. A pályaudvaron csak kevesen tartózkodtak a késő éjszakai órában és így nagyobb feltűnést nem is okozott a telezer, sok szenvedésen és hányattatáson áment utas. Sokan átaludtak az aradi tartózkodást, de többen leszálltak és szívesen beszélgettek oroszországi tapasztalataikról. Érdekes részleteket beszélnek el az orosz-lengyel viszonyokról a háborúval kapcsolatosan. Csaknem kivétel nélkül kijelentik, hogy az orosz hatóságok

a háború kitörésének első percétől kezdve, mindvégig jól bántak velük. A hadköteles sorban lévő férfiakat Szibériába szállították, de ezeknek nem esett bántódásuk, a nőket, gyermekeket és 45 évnél idősebb férfiakat pedig most haza erőszakkal hazájukba.

A menekültek egy része lodzi lakos volt, akiket mielőtt a németek a várost elfoglalták Varsóba kísérték az oroszok.

— Lodzban — beszélte egy ottani nagy gyár német születésű üzletvezetője — csak a súlyos betegek maradhattak. A többieket, akartak, nem akartak, vitték Varsóba. Itt csupán három napig voltunk. Tovább vittek bennünket Szamarába, a Volga mentére. Itt teljesen szabadon éhettünk. Akinek volt pénze, az lakást bérelhetett, saját költségén éhett. Az internáltak szegényebb részének ellátásáról a német kormány az amerikai konzulátus útján gondoskodott. A legkellemetlenebb volt, hogy németül nem beszélhettünk. Ezt szigorúan megtiltották nekünk. Azonkívül természetesen minden vagyonunkat még a háború kezdetén elkobozták. A birtokosoknak termény készletét, marha s általában állat állományát, továbbá szekerét s kocsiját minden ellenszolgáltatás nélkül elkobozták. November elején engedélyt kaptunk, hogy visszatérhessünk Varsóba, ahol február 23-ig maradtunk.

A menekülők azt állítják, hogy a Varsó környékére kirandulok egészen jól halhatók már az égydörögést. Varsóban nem hiszik, hogy a város sokáig ellentudjon állani az ostromnak. Élelmiszer ugyan bőven van, azonban fűtőanyagban, fában és szénben igen nagy a hiány.

A menekültek ijesztő képet festenek az orosz hadseregben dúló kolera-árványról. A koleraóban elhaltak tízezreiről beszélnek.

A társadalmi élet ezideig egészen normális mederben folyt. Például hetenkint kétszer filharmonikus hangversenyeket tartottak, amelyeken, ép úgy, mint azelőtt, a német szerzők művei is szerepeltek.

Varsó lakossága teljesen tájékozott az oroszok kritikus harctéri helyzete felől. Az orosz lapoknak senki se hisz. A harctérről tömegesen érkező sebesültek híven informálják a lakosságot, amely rettegve tekint a város küszöbön álló ostroma elé. Információik szerint, Varsóból való elindulásukkor a németek alig harminc kilométernyiro állottak a város határáról.

A varsói helyőrség katonái egészen nyíltan hangoztatják, hogy ha ostromra kerül a dolog, tömegesen fogják megadni magukat, mert nem akarják a lodzi borzalmakat megegyeztetni. Különösen rettegnek a németek nehézségtől, amelyek Lodznál rettenetes pusztítást vittek v ghez soraikban.

A Lodzban élő németek közül, amikor ennek a városnak az eleste már bizonyos volt, többen előkészületeket tettek a német csapatok fogadására. A hatóságok rájöttek a delogra és mindazokat, akik a megbeszélésben részt vettek, Szibériába száműzték.

Az egyik menekült ezeket mondta el a pályaudvaron:

— Február 23-án kaptuk meg az orosz hatóság rendeletét, hogy vagy Oroszország belsejébe, vagy hazánkba kell utaznunk. Mint-hogy egyikünk sem volt hajlandó az előbbire,

a Varsóban élő németeket, osztrákokat és magyarokat kiutasították. Csupán azoknak engedték meg a további ottartózkodást, akik Varsóban születtek, katolikus vallásuk és lengyel nevük van. — Mi az első transzporttal, február 23-án indultunk el Varsóból, tehát kilenc napon és éjjelen át utaztunk. Az orosz vagonokban egy-egy kátyha melegített. Utazásunk elég kellemes volt. Minden orosz állomáson meleg viz állott rendelkezésünkre, hogy teát főzhessünk magunknak. Amikor azonban az orosz határt átléptük, csomagjainkat az orosz csendőrség nem engedte át. Azt mondták, utánunk küldik.

A román állomások közül Jassyban a német konzulátus megvendéglelt bennünket. Tejet, teát, kenyert osztottak ki. Egy másik romániai állomáson pedig a zsidó hitközség küldött ki részünkre élelmiszereket. Megállapíthatjuk, hogy sehol Oroszországban bántódásunk nem esett és utazásunk alkalmával Romániában is általában előzékenységet tapasztaltunk a hatóságok részéről.

— Közűnk van egy öreg földbirtokos, kit szintén kiutasítottak, annak dacára, hogy két fia az orosz hadseregben szolgál, persze nem jószántukból, hanem, mert elvitték őket, mint-hogy katonaköteles korban voltak.

Amikelakai parasztnábob félmiliós hagyatéka.

(Megtámadott végrendelet. — Zár alá helyezett vagyon.)

Az Aradi Közlöny tudósítója.

Arad, március 5.

Ez év júniusában meghalt Mikelakán a község náboba, a messze földön híres „paraszt-nábob”, Kozma György községi bíró. Érdekes ember volt minden tekintetben a községi bíró: józan és dolgozó ember, aki egy élet munkájával igen tekintélyes vagyont gyűjtött magának. Egy fertály földdel kezdte s amikor elhunyt, fél milliót hagyott maga után. Egész életében egyforma szerény életet folytatott Kozma, akkor is, amikor egy fertály földet mondott a magáénak s akkor is, amikor tekintélyes ingatlanán kívül negyed millió készpénz volt a ládafiában.

Kozmának gyermekei nem voltak s ezért unokatecsét, Kozma Jánost adoptálta s annak családját fogadta magához. Kozma Jánosnak egyik leányát férjhez is adta s többször kijelentette, hogy többi gyermekeiről is gondoskodni fog.

Kozma György ez év júniusában elhunyt s két hozzátartozója maradt hátra: felesége és adoptált fia, Kozma János. Halála előtt Kozma négy tanu előtt szóbeli végrendeletet tett, amelyben általános örökösévé nevelt fiát tette meg. A hagyatéka, amelynek leltározása egy hétig tartott, ingókban, készpénzben, részvényekben, kötelezvényekben és ingatlanokban összesen fél millió koronát tett ki.

A hagyatéka átadása azonban nem történhetett meg simán, mert a szóbeli végrendelet az özvegy perrel támadta meg. A perben először is bizonyítani kívánta, hogy Kozma János adoptálása nem a törvényes formák betartásával történt s így nem bír jogérvénnyel, másodszor pedig, hogy a szóbeli végrendelet is érvénytelen.

A per beadásával egyidejűleg Kozma János ügyvédje, Crisan György dr. kerte a hagyatéki bíróságtól a hagyatéknak zár alá helyezését. Az aradi járásbírósa a kérést elutasította, azonban Crisan dr. terjedelmes és jól megindokolt felfolyamodást intézett a nagyváradi tablahoz, amely ezt a végzést fel is oldotta. Ma tár-

gyalta újra az ügyet a járásbíró és a zárlatot az értékpapírokra, amelyek jó részt a Viktória takarékpénztár, az Arad-hegyaljai motoros vasut és a Glogováci Elő Takarékpénztár részvényeiből állnak, el is rendelte a zárgondnokul Német János dr.-t rendelte ki.

Érdekes, hogy az özvegy unokaöccsével, aki ellen a fél millió pert folytatja, még ma is a legjobb viszonyban van, egy házban lakik, naponta érintkezik vele.

IRODALOM ÉS MŰVÉSZET.

Színházi műsor:

Szombat: Helén.

Helén.

(Bemutató az aradi színházban.)

Arad, március 5.

Angliában és Pétervárott betiltják hatóságilag a német muzsikát. Wagner száműzve van az antant színpadairól — nálunk zsufolt házak mellett adják a Szibillt, szívünkbe zárjuk a nagyherceg és gárdahadnagy bájos históriáját. Sőt premiért kapunk orosz tárgyat, melynek diadalmajátossáért Pesten egy Fedák, nálunk egy Pataki excellált. A Magyar Színházban hetekkel a premier előtt, lázas izgatottsággal várta a pesti publikum Fedák, a táncos, izig-vérig operett-primadonna szereplését a „Helén”-ben, mely átmenet az operett és a vigjáték, helyesebben színmű között s Fedák drámai akcentusai ép olyan sikert értek el Pesten, mint a Pataki komoly színjátszási talentuma Aradon. Helénből egyszerre sláger lett s a pesti publikum, mely a Mérei operett gyártó cég léhaságaitól megcsömörlött, szívesen tapsolt a komoly — vigjátéknak, mely ha akarom színmű ének betétekkel, ha akarom zenés vigjáték.

A műfaj mellékes, fő, hogy sikere, nagy őszinte, osztatlan sikere volt a bosszuálló orosz nihilista leány történetének.

A darab maga Sava Richárd „Hivatalos feleség”-ének áldozása, tartalmát pár nap előtt részletesen ismertettük. Jól esett látnunk egy kis irodalmat a színpadon, olyan darabot, melyet nem tettek tönkre az ugynevezett átdolgozások hülye viccei, ahol megláthatjuk az író kezét is a színpadi beállítás mellett. Mert a Helén, illetve a Hivatalos feleség regény volt előbb, a regényből lett vigjáték s ebből született „Helén”. S az aradi közönség meglátta, megérezte, hogy ritkán sikerült szép dolgot lát — érdeklődését egész este feszülten lekötő izléses mesét, egyes színpadi fordulatokat, emellett kitűnő rendezést, fűlbemászó, kellemes muzsikát, melyben jó része van az ezermester Baricsnak is... Mert Barics ma este két új oldaláról mutatkozott be, mint kitűnő társalgási színész az amerikai világfi szerepében s mint elsőrangú muzsikás. Néhány dalával nagy hatást ért el a „cseng cseng” refrainűt, azt hiszem, soká nem fogjuk elfeledni. Mindig mondtuk, hogyha Barics nem lenne elsőrangú énekes, mint drámai színész remekül megállaná helyét. Pataky Vilma is új oldaláról láttuk. Voltak a darabban drámai jelenetek s Pataky az ő bájos, közvetlen meleg organumával oly sokszor szívünkbe markolt — s pár pillanat múlva megnevettetett. Feledhetetlen szép volt a IV. felvonás drámai jelenetében. Különös ugy-e drámai jelenet vigjátékban? Dalával szép sikert ért el, tolettjei egyenesen pazarok. Várnay, mint mindig, most is jól átgondolt és elegáns. Győző sok humort vitt a színpadra egy orosz ezredes groteszk beállításával, sikere meleg, őszinte volt. Kiss Miklós energikus és elegáns. Szépen beszélt. Egy si-

heder tengerész-kadét szerepében Kertész meg erősítette kedvező vélményünket. Borosnyai Kató megértett szerepében kedves, őszinte, de mintha kedveltebb lett volna. A többi szereplők is mind hozzájárultak a sikerhez. A rendezés sima, precíz és a gördülékeny előadás meghozta a sikert, s hisszük, hogy „Helén” még sokszor fogja szüni terveit, bosszuját a cári zsarnokság ellen az aradi színpad hálás közönsége előtt. (dr. W. K.)

* A színház hírei. Helén. A magyar színháznak ez a szenzációs, énekes vigjátéka szombaton került színre másodszer. *Ejfelkor 12-től 1 ig*, az idei színi szezonban először kerül színre vasárnap délután 3 és fél órakor mérsékelt helyárrakkal, ez a rendkívül mulattató, operette újdonság, melynek eddigi előadásai zsufolt házakat vonzottak. Pompás szöveg, dallamos zene és tánc élénkítik a darabot. A szereplők ugyanazok, mint a bemutató előadás alkalmával: Pataky Vilma, Szabó Mili, K. Pográcz Matild, Győző, Barics, Polgár stb. — Előkészületben: Ripacsok, Néma asszony, a Vigezinház műsorából, azon kívül két érdekes reprize készül a társulat, az egyik A oigány népszínmű, a másik a János vitéz operette, melynek érdekessége, hogy a címszerepet ez alkalommal először fogja játszani Járai Sándor.

* A munkászbony — Hegedüs Gyulával. (Irtá: Földes Imre. Bemutására került az Apollóban 1915. március 5 én.) Nincs igazuk azoknak, akik kikelnek a mozi ellen. Ha vannak a mozinak kinövéssei is, de vannak olyan előnyei, amelyeknek irodalmi és művészi értéke elomályosítja az apróbb hibákat. Ilyen nivós estéje volt ma az aradi Apolló-színháznak. Hegedüs Gyula, a magyar színművészet egyik legragyogóbb nevű buszakéségét láttuk a mozivászonon, ahol még tökéletesebb, még bámulatra méltóbb volt, mint amilyennek a színpadon élveztük. Földes Imre négyfelvonásos színműve, „A munkászbony” ugy irodalmi kiválóságának, mint érdekességénél fogva alkalmas volt Hegedüs Gyula klasszikus művészetének érvényesülésére. Legapróbb részleteig kidolgozta Hornyai gyáros nevez szerepét, amellyel páratlan sikert ért el. A premier publikuma, amely uolsó helyig megtöltötte a nézőteret, elragadtatással gyönyörködött Hegedüs Gyula játékában a stilszerű volt hozzá a környezet, Hegedüsé, Szamosi, Thury s a többiek is. De nemcsak a színészeknek, hanem magának a darabnak is óriási volt a sikere. Megállapítandó, hogy az eddigi magyar filmek közül Földes Imre színműveinek volt a legnagyobb sikere. A munkászbony még szombaton és vasárnap van műsoron az Apollóban. 3

* A haditér. (Háborus dráma az Urániában.) A tegnapi bemutató meghozta a kívánt sikert. A közönség feszült figyelemmel nézte a kiváló aktuális kép minden jelenetét és értékelni tudta azokat a szépségeket, melyeket pazarul nyújt a felvétel. A haditér átadása, elhunése és visszakerülése percről percre fokozta az izgalmat, melyet a kép aktuális volta amugy is kirozott. Hedds Vernon, a kitűnő művész, csodás szépségével és elragadó játékával hódította meg a közönséget. Amint a fiatal gróft elcsábítja, amint belőle a haditértitkat kiszorolja, amint azután megtör és javatenni igyekszik bűnét: a színjátékos legtekere-tesebb jelenetei. A löbbi szereplő és a kép kitűnő rendezése kiegészíti azt a nagy sikert, melyet a művész játékát aratott. A kitűnő kép ma meg u. o. l. j. a.

* A királynő kálváriája színes filmszenzáció legközelebb az Urániában.

Az ARADI KÖZLÖNY telefonszámai:

Szerkesztőség (éjjel-nappal)	— 837
Szerkesztőség (csak éjjel használható mellékállomás)	— — — — — 151
Kiadóhivatal és hirdetés osztály	— — — — — 151
Nyomda	— — — — — 151

Nagy harcok az Erdős Kárpátokban.

(Előnyomulás a Felső San mentén. — A második mazuri vereség bünbakja.)

Látrati tudósítás.

Budapest — Bécs, március 5.

A Grazer Tagespost jelenti, hogy az Erdős-Kárpátok központjában több napos szünet után nagyobb események folynak. A mi frontunk a Felső San mentén egészen Cisnágig vonul. Lupkowitzt keletre husz kilométerre Cisnágig haladtunk előre, elfoglalva az északra fekvő magaslatokat. A Dayesztortól délre változatlanul heves csata folyik. Az erős orosz ellentámadásokat visszavertük.

Hófergetegeken folyik a küzdelem.

Bécs, március 5. A sajtóhadiszállásról jelenti a N. Fr. Pr. haditudósítója: A kárpáti harctéren az általános helyzet tegnap óta nem változott. Az uszoki szorosától a lupkowitzi elterülő vidéken a küzdelem hevessége még fokozódott. A mi csapataink az oroszok szíves és ismételt ekéseregett rohamai ellenére egyes jelentékeny előnyöket vívtak ki és a terep fontos támaszpontjait erősen tartják. Az oroszok a mi offenzívánkat ekéseregett ellentámadásokkal iparkodnak elhárítani s ehhez főleg az éjszakát és a hófergeteges időt használják fel, hogy hadállásainkat megközelíthessék, de minden orosz támadás összeomlott a mi tűzünkben.

Stanislaw előtt döntés készül.

Berlin, március 5. Leonhard Adel, a Berliner Tagblatt harctéri tudósítója, a következőket jelenti lapjának az osztrák-magyar hadisajtósztállásról:

A kárpáti harcok állása jelenleg a következő: Az oroszok Bukovina kiürítése után nagy erősítést küldtek Novoszeleccára, hogy megakadályozzák az osztrák-magyar csapatok előnyomulását a román határ felé. Eközben az osztrák-magyar haderő biztosította magának Csernovicot és a Pruth völgyét Sniatynnal és Kolomeával. A Jablonica szoroson át ugyanebben az időben megkezdett előnyomulásunkban elérkeztünk Stanislaw elé. Bár az oroszok kiürítették a város előtti állásaikat, a döntés mégsem következett el. Magaert a városért ekéseregett harcok folynak és az oroszok jelentékeny tartalékokat vontak ide össze, amelynek ellensúlyozására nehéz társaséget állítottunk a közeli megyekre.

Nyugat felé: a viszkovi szorosnál, ahol az oroszok új erőket gyűjtöttek össze, a mi csapataink ellen offenzívába mentek át.

Az oroszok ellen a Közép-Kárpátokban a német csapatok kitűnő eredményeket értek el. Az uszoki szorosnál ismét az osztrák-magyar csapatok mentek át támadásba.

Az orosz pilóták, akik kettősfedelű repülőgépeken szállnak föl, több bombát dobta Przemysire és megkíséreltek, hogy az aeroplanokra szerelt géppuskával megakadályozzák a varral fennálló repülőposta-járatokat. A bombák a legesekeleyeb kart sem okoztak, a légi-posta pedig épen ugy közlekedik, mint azelőtt. Az orosz pilóták nemcsak Przemysal közelében, hanem az egész kárpáti front hosszában is működnek, de nem érnek el eredményt.

Frontunk a lupkovi szorosnál kissé benyomul Magyarországot területére. Az alsópagyoni ketoidali magaslat még orosz kézen van, azonban Konieczna-nál már megszállottuk a határt és innen a frontunk északi irányban benyomul Nyugat-Galiciába. A Muszuya —

Floriska—Grybov-vonal esapataink birtokában van és az oroszoknak minden kísérlete, hogy ezt a vonalat Grybovnál áttörjék, meghiúsult. **Hadbírószág elé állítják a megvert orosz vezéreket.**

Berlin, március 5. Az oroszok a keletporsországi súlyos vereséget ugylátszik nagyon fájdalmasan érzik, mert a semleges országokba érkező jelentések szerint Nikolajevics Miklós nagyherceg a legszigorubb vizsgálatot rendelte el, hogy a csufos visszavonulásért és a katasztrófális veszteségekért kit terhel a felelősség. A nagyherceg rendelkezésére külön katonai vizsgálóbizottságot rendeltek ki, a mely a főbb tisztek kihallgatásával meg fogja állapítani a történetket és különösen azt lesz hivatva kideríteni, hogy a 10. orosz sereg főparancsnoka, Sievers báró részéről történtek-e olyan mulasztások, a melyek a nagy katasztrófát ha nem is előidézték, de meggyorsították. A vizsgálat kiterjed

az összes tábornokokra, a kiket a katonai vizsgálat befejezése után öngazolásuk végett haditörvényszék elé fognak állítani.

Menekülnek az oroszok Kelet-Galiciából.

Krakó, március 5. A Nova Reformja jelentése szerint a Stanislaw körüli helységekből az utóbbi időben nagy sietséggel menekülnek az orosz hivatalnokok és az orosz tiszteknek ott időző családtagjai. Az oroszok ezenkívül sietve szállítják Oroszország belsejébe a Galicia délkeleti részében rabolt lakásberendezéseket, hadizsákmány ürügye a'att.

Csernovic vízvezetéke elpusztult.

Amsterdam, március 4. A Daily Telegraphnak jelentik Bukarestből: Az orosz tűzérőség ágyuzással elpusztította a Sadagora körül lévő nagy víztartókat s ily módon Csernovicot megfosztotta az ivóviztől.

A Dardanellák szárazföldi megtámadása.

— A görög hadsereget akarják trontba vinni az angolok. — Fenyegető balkáni bonyodalmak. — Négy erőd bombázása. —

Távíráti tudósítás.

Róma, március 5.

Az ententebarát Stampa érdekes cikket közöl a Dardanellák bombázásáról s az ezzel kapcsolatos komplikációkról. A cikk rövid kivonatát a következőkben ismertetjük:

A Dardanellák kérdése felébresztette mindazokat, akiknek figyelme eddig nem terjedt túl az Adriai tengeren. Az Adria életkérdése Oroszországban, azonban ebből a tengerből az olasz érdekek csak kiindulnak, míg a Földközi tengerben, amely három világrészt kapcsol össze, él és gyarapszik a jövőendő Olaszország. Sokan megfélemedtek a Földközi tengerről, most azonban — hála az angol-francia flották mult heti erélyes akciójának — figyelmünk a legnagyobb mértékben az entente hatalmak felé irányul. Mindenki tudja, hogy Olaszország nem jelentheti ki érdektelenségét s végtelenül fontos kérdésben s hogy érdekeink az Adrián túl is terjednek.

Biztos forrásból tudjuk, hogy Anglia nem hívta fel Olaszországot arra, hogy a Dardanellák elleni flottaakcióban részt vegyen, mint annakidején az egyiptomi közös akciónál tette. Természetesen azóta sokat változtak a körülmények: annakidején Anglia ellensége volt Oroszországnak, nem pedig kenyeres pajtása s Franciaországgal sem tartott fenn szoros kapcsolatot. Angol forrásból jön a hír, hogy ott biztosra vették, hogy Olaszország Angliának egy esetleges felhívását keréken visszautasította volna, ezért Anglia egyszerűen barátságos értesítés útján adta tudtára Olaszországnak a Dardanellákra vonatkozó terveit.

A Dardanellákon való átkelés kiarószakolására feltétlenül szárazföldi hadseregre van szükség. Ki fogja ezt a hadsereget rendelkezésre bocsátani? Diplomáciai körökben kizártnak tartják, hogy a Balkán állam hadserege részt vehessen a Dardanellák elleni küzdelemben. Szerbiának nincs katonája, akit határain kívül alkalmazhatna, azonkívül nincs a tengerhez vezető útja. Romániának ma inkább, mint valaha érdeke a feltétlen semlegességet betartani, azonkívül nincs földközi-tengeri kikötője. Bulgária szilárdan megmarad annál az elhatározásánál, hogy a központi hatalmakkal és Törökországgal továbbra is a legbarátságosabb viszonyban legyen. Montenegró nem számít, most még csak Görögországról lehetne szó.

Igaz ugyan, hogy Görögország kénytelen volt akarata ellenére Tenedos szigetét átengedni az angol-francia flotta operációs bázisául, de ez a lépés még messze van a háboruban való közvetlen közreműködéstől. Annakidején az olasz kormány is beleegyezett abba, hogy az angol gvarmati katonaság keresztülmenjen olasz területen, amikor az angolok az olaszbarát Mullah ellen indultak s szívből kívánjuk Görögországnak, hogy az egoista Anglia részéről ne érje az a bánásmód, amely bennünket ért, amikor Anglia leverve Mullah-ot, visszavonult és értesített minket, hogy katonai expedíciója véget ért.

Görögország sem pénzügyi, sem hadügyi szempontból nincsen abban a helyzetben, hogy háborút indítson. Ha közbelépne, úgy igen valószínű, hogy Bulgária rögtön megtámadná és elvenné tőle Macedóniát. A bolgár hadsereg segítségére jönne még a tráciai török sereg, amely megtámadná Görögországot, bolgár területen átvonulva.

Azt a feltevést, hogy a Dardanellák kérdése Romániát az entente hatalmak felé vihetné, beavatott körök teljesen kizártnak tartják. A Dardanellák kérdése nem ugrathatja ki Romániát eddigi semlegességéből a központi hatalmak ellen. Különösen Goremikyn-nek a дума legutóbbi ülésén tartott híres beszéde óta, amely Konstantinápolynak és a Dardanelláknak az oroszok által való elfoglalásáról szólt, a központi hatalmaknak Romániához való viszonya határozottan megszilárdult s a neutrális áramlatot hatékonyan megerősítette.

Mindezekből világos? tehát, hogy balkán állam hadserege nem vehet részt a Dardanellák elleni küzdelemben, úgy, hogy Franciaország kénytelen lesz Gallipollinál francia hadsereget bocsátani a flotta segítségére.

Eredménytelen a mai bombázás.

Konstantinápoly, március 5. A főhadiszállás jelenti: A Kaukázusi arcvonalon, egyes előőrsök harcától eltekintve, semmi sem változott. A többi arcvonalról sincs említésre méltó jelenteni való. Az ellenséges flotta ma egy ideig tűzelt a Dardanellák bejáratánál fölállított ütegeinkre, de eredmény nélkül.

Négy Dardanella erőd megrongálódott?

Zürich, március 5. Az angol admirális a következőket jelenti a Dardanellák ostromáról:

— A Quen Elisabeth, Agamemnon, Irresistible, Vengeance, Cornwallis, Triumph, Albion, Gaulois, Suffren, Charlemagne angol és francia csatahajók február 25-én bombázták a Dardanellák bejáratánál lévő négy erődöt és pedig sikerrel. A torpedórombolók másnap négy tengeri mériföldnyire előmentek a Dardanellákban. Az Albion, Majestic és Vengeance hajóknak sikerült a megtisztított ut legszélső határáig eljutni és bombázni a Dardanus-erődöt, valamint az ázsiai parton lévő ütegeket. Az ellenséges ágyuk tüzelése reménytelen volt. Amikor az erődöket bombáztuk, az ellenség visszavonult, amire a Vengeance és az Irresistible matrózesapatokat szállított partra. A part-raszállt legénység lerombolta a bejáratú erődöket és a Kunkalinál álló ellenséges erőket átkergette a Mendere hidján, amelyet részben tönkre is tett. Február 26-án mindössze egy halottunk és három sebesültünk volt. Az Agamemnon csatahajó előző napon egy lövés érte, amely öt embert megölt és hetet megsebesített.

Róma, március 4. A Havas-ügynökség jelenti: A Dardanellák bejáratánál lévő erődök bombázását elsején nagy távolságról vették fel az egyesült flotta hajói. Ezt követte egy kisebb távolságból folyó bombázás. Négy erőd le van rombolva. A szorosban lévő aknák eltávolítása megkezdődött a szövetséges flotta páncélos cirkálóinak védelme alatt. Egy páncélos behatolt a szoros bejáratába és egy óra hosszat bombázta a belső erődöket. Sértetlenül tért vissza, a mikor az erődök nagy erővel kezdték rá tüzelni.

Enver basa százezer főnyi serege.

Athén, március 5. Mitilinéből és Tenedosból érkező jelentések szerint a szövetséges flotta erősen lőtte Kütahya és Chana Kaleszi erődöket. Hír szerint Gallipoli partvidékén százezer főnyi török hadsereg van Enver basa vezérlete alatt.

Sértetlenek az erődök.

Konstantinápoly. A Milli ügynökség megállapítja, hogy a Dardanellák belső erődjei sértetlenek. Az ellenséges hajóknak egyetlen egy embert sem sikerült partraszállítani.

A semlegesek hangulata.

Róma. Az olasz lapokat rendkívül izgatja a Dardanellák kérdése. A Giornale d'Italia lehetetlennek mondja, hogy Olaszország tétlenül nézze az eseményeket.

Bukarest. A román sajtó kiemeli a Fekete tengeri orosz egyeduralom esetleges veszedelemét.

Athén. Görögország magatartása a holnapi folytatólagos koronatanácson fog eldőlni.

Tanári kinevezés. A vallás- és közoktatásügyi miniszter Urbogyi Alajos budapesti VI. kerületi állami elemi iskolai tanítónőképzőintézeti gyakorlatiskolai tanítót, jelenlegi minőségében és jelenlegi működési körében való meghagyása mellett, a VII. fizetési osztályba tanítónőképzőintézeti tanárrá nevezte ki.

Aradi leányból dániai moziszinésznő

— A Nordisc Film Gesellschaft levele. —

— Az Aradi Közlöny tudósítójától. —

Arad, március 5.

A háboru, ez a véres, csuf madár szárnyasattogásaival ismét megzavarta egy szépen indult regény színes és izgalmas kitjölését. A háboru következtében bizonytalan időre megakadt egy aradi ismert kisasszonynak G. Mariskának a művészi pályán való sokat ígérő megindulása. A kisasszony csaknem mindennap látható az aradi korzón, ahol toalettjeivel, szőke hajkoronájával, kék szemével, mosolygó ajkával és barátnőjével igen élénk feltűnést kelt. A barátnője ugyanolyan elegáns, bájos és fess, mint ő és az untauglioi férfiak leplezetlen irigységgel gondolnak ama két fiatalnőre, akikre a két szép teremés pillantásainak melegét pazar bőséggel árasztja. A hölgyek az Érzelembet-körut egyik új és modern épületében szövik színes álmaikat a hírről és a dícsőségről. A színházat és a mozikat nagyon gyakran látogatják és különösen G. Mariska szokta azt mondogatni, ha valamely közepes értékű moziszállás produkumát látja:

— Így még én is el tudnám játszani ezt a szerepet.

Peraxe ismerősei nem egyszer megróflálták már eme kijelentése miatt a kétségbevonatás színjátékosai talentumát. Ő azonban rendületlenül megmaradt ama hite mellett, hogy olyan „alakítás”, amilyent egyes mozipr-madonnák produkálnak, ő is elő tudja varázsolni — önmagából.

A múlt esztendő júniusában azt olvasta a lapokban, hogy a legnir-sebb moziszinésznői társaság, a kopenhágai Nordische Film Gesellschaft egyik igazgatója a színház valamelyik darab-írójával Magyarországra utazik impressziókat szerezni új színdarabok megírásához és alkalmas színpadi erők felfedezése céljából. Levélben érdeklődött a társaságnál, hogy a két ur mikor érkezik Budapestre?

— Julius 18 án, — volt a válasz.

G. Mariska, senkinek se szólt, hanem a jelszett napon a fővárosba utazott és másnap jelentkezett a Nordische igazgatójánál, Fuuck úrnál. A direktornak rendkívül megtetszett az aradi szép fiatal leány. Másnapra ismét megáhos rendelte, amikor a társaság színdarabszállítója is ott lesz. Mindkettőjük előtt proba mozgásokat tett és megállapították róla, hogy a magyarok istene direkt a kopenhágai Nordische Film Gesellschaft számára tere mellett. Megállapodtak abban, hogy 1915 január elejéig fogva egyelőre havi ezer korona fix létszámot a társasághoz szerződtek; gyors anyagi haladását azonban már akkor kiállításba helyezték.

G. Mariska tulboldegan jött haza és megmutatta ismerőseinek az igazgatóval kötött megálapodásának írásos bizonyítékát és természetesen várta az ünnepnapot. A társaság azonban semmi értesítést se küldött az aradi kisasszonynak, aki február elején meguntta már a társaság várakozását és szemrehányó levelet írt Koppenházába.

A napokban megjött a német szövegű válasz, amelynek magyar fordítása a következő:

Nordische Film- und Filmartisten
Organisations Gesellschaft.
Kopenhagen.
Post Box 294.

Igen tisztelt Kisasszony!

A politikai események következtében külföldiekből álló egész személyzetünket és igazgatóságunkat visszahívták hazájukba. Ilyen körülmények között kényszerülve vagyunk a mai napon irodánkat bezárni és minden tevékenységet további intézkedésig beszüntetni, miközben azonban szerződéseink mégis teljes érvényvel bírnak. A helyzet tisztázódásával üzleteinket ismét folytatni fogjuk és minden kötelességünknek vonakodás nélkül eleget teszünk.

Kérve hogy bizalmát számunkra megőrizni sziveskedjék, maradunk kiváló tisztelettel az igazgatóság.

Hazatérnek a harcképtelenek.

(A oszka és béna áldozatok. — Megrázó jelenetek.)

Az Aradi Közlöny tudósítójától.

Arad, március 5.

A német és az angol kormány között tudvalevően egyezség jött létre, amelynek értelmében a harcképtelenné vált hadifegyvereket kölcsönösen kieserélik. A múlt heten már utnak is indították 8 angol tisztet és 22 közlegényt, akiknek Angliába érkezéséről egy londoni lap megkapó kepet írt. — A vliasingeni különhadjót — írta a lap — amely sebesült hőseinket hozta, rengeteg tömeg várta Folkestonban. Ott voltak a kőzkatonák szegényesen öltözött telesejei is, akik szívszorogva lesték a hajót. Egy elegáns szőke fiatal leány izgatottan járkált fel és alá és minduntalan zsebkendőjéhez nyúlt hogy kitoró könyveit felszárítsa.

Végre betutott a hajó és mindenki az érkezők elé tolongott. Harom tiszt lepett először a szárazföldre. Fárdatan vonszelták magukat és sapadt, törődött arcuk sokkal idősebbnek mutatta őket, mint amiók valójában voltak. A kaptjuk egyik uja üressen lógott alá: amputáltak voltak. Azután ő. tisztet hoztak nagy vigyázattal hordágyon. A szép szőke leány hangos sikoltással borult az egyik fölé: A tisztnek mindkét lába tőből le volt vágva. A leány zokorva csócolta a sebesültet, aki megindultan mormolta:

— Szegény Dorothy, szegény kis Dorothy...

Azután következtek a közlegények. Az asszonyok és a gyermekek szivetrázó sirással borultak karjukba. Egy fiatal katona, akinek leányosan üde volt az arca, lassan, tapogatózva botorkált előre, mindkét szemére megvakult. Másoknak a kezük vagy a lábuk hiányzott. A mulabarak ügyetlen nehezkeséggel lépkedtek. A sebesültek mind Lilleből jöttek, ahol a németek egy nagy gyárépületet rendeztek be számukra kórháznak. Va amennyien dícsérték a németek bánásmódját és hála megindulásáig szólottak a német orvosokról és apólokról, akik nagy önfeláldozással ápoltak őket. Többen mondták, hogy menthetetlenül elvéreztek volna a csatamezőn, ha a német egészségügyi katonák nincsenek ott.

A folkestoni pályaudvaron már különvonat várta a sebesülteket, hogy Londonba vigye. Az asszonyok a hordágyak mellett haladtak és kérdésekkel ostromoltak ferjúket. Az egyik asszony azt kérdezte ferjéről, egy szegény káplártól, akinek a jobbkezén csak egy uja ma-

radt és másutt is súlyos sebeket szenvedett, hogy mit érzett akkor amikor megtudta, hogy hazaengedik. A szegény káplár feléje fordította fejét a hordágyon és hosszasan, szólanul nézte. Az asszony most rája hajolt és némán csókolództak. A legközelebbi napokban megint több sebesült érkezik Folkestoneba Németországból.

Németország győztes szárazon és tengeren.

(Egy amerikai tábornok a háboru eddigi eredményéről. — A franciaországi harcok.)

Ludwig tudósítás.

Berlin, március 5.

Theye amerikai tábornok egy cikkben megállapítja, hogy eddig szárazon és vizen Németország a győztes, és valószínűen véglegesen is az marad. Az angol csapatoknak semmi sikerük sincs, csak a háboru áldozatait szaporítják.

Heves harcok a Vogézekben

Basel, március 5. A baseli lapok jelentik: A németek és franciák főösszeütközése a Vogézekben St.-Amarintale mellett játszódott le, ahol a németek átkaroló offenzívát kezdtek, a franciák pedig Hirsenstein és a szomszédos magaslato ellen intettek támadást. A francia előnyomulás a magaslato ellen megbiusult és kénytelenek voltak óriási veszteségekkel Weiler és Moosch felé visszavonulni. A hóvihar, amely napok óta dühöngött ezen a vidéken, rendkívül megnehezítette az operációkat.

A nyomorgó belgák.

Krisztília, március 5. Az Attenposten jelenti Párisból: A flandriai hadműveletket még mindig igen megnehezítik az aradások. A csapatok egészségi állapota ki nem elégítő. Brüggeben több himbóseset fordult elő. A privát levelezés Franciaországból Anglián és Német Altöldön át tiós. Minden levél átmege a le Havrebán székelő belga postaigazgatóság kezén. Az amerikai segítőbizottság, mely a nyomorgó belgák között hónaponként majdnem másfél millió frank értékű élelmiszert oszt ki, az angol kormányt nozzájárlásra szólította fel. Grey külügyi államtitkar azt válaszolta, hogy Anglia szívesen járul hozzá havonként egy bizonyos összeggel, azzal a kikötéssel, hogy ha Németország beszünteti az élelmiszerek rakviralását és hogy a belgáknak mas adót nem vet ki, mint amelyet a hágai konvenció megállapított. Mivel a németek ezt az utóbbi feltételt elutasították, a megígért angol szubvencióból a nyomorgók egy fillért sem kaptak.

Lezuhant francia repülőgép.

Berlin. Chalonsnál egy francia katonai aeroplán kigyuladt és lezuhant. A repülőgép két utasa meghalt.

Kína és Japán konfliktusa.

New York. Juanszakai elnök elutasította a japán követeléseket. A forradalmi partok még gazdasági koncessziók ellen is az áru-lás jelszavával izgatnak.

Nem lehet elfoglalni a szexi csatornát.

Milanó, március 5. Kairóból jelentik a Corriere della Seranek: Február harmadika óta nem ismétlődött meg a törökök támadása a csatorna ellen. Bár a helyi sajtó azt írja, hogy a törökök, miután a német tisztiek állítólag belátták a kanális elfoglalásának lehetlenségét, visszavonultak volna, mindazonáltal Palesztinából kétségtelen forrásból érkező hírek szerint nagy török haderőt összpontosítanak El-Arisch és Nacht tájan. Ezek a csapatok német tisztiek vezénylete alatt állanak és nagy ágyakkal vannak felszerelve, a melyekről az itteni katonai körökben tévesen azt hittek, hogy nem lehet majd őket a pusztán keresztül a kanálishoz szállítani. Az angol katonai aviatikusok valóban jeleztek a török hadsereg jelenlétét az arisch-elkantari vonalon. Azt mondják, hogy a hadsereg parancsnoka óriási pénzszegekkel rendelkezik, a mely pénz az arabok tölfegyverezésére és Egyiptom és Palesztina között létesítendő vasutvonal megépítésére szolgál.

Amerikanem szállit több fegyvert az ententének

(Válasz az angol jegyzékre. — A német blokádnak hatása. — Óriási tengeralattjárók?)
Távirati tudósítás.

Berlin, március 5.

Washington, március 5. A kongresszus mindkét háza ma határozati javaslatot fogadott el, amely felhatalmazza a kormányt, hogy vámhivatalnokokat és fegyveres tengereszeket készenlétebe helyezze, hogy megakadályozhassák bármilyen nemzetiségű hajónak amerikai kikötőből való kihajozását, ha meggyőződik arról, hogy a hajó a hadviselő államok valamelyike számára szén, vagy árut szállít.

Semlegesek fellépése a tenger szabadságáért.

Bécs, március 5. A Neue Freie Presse jelenté Berlinből: Holland hajózási körökben megvannak győződve arról, hogy a semleges államoknak az Unio vezetése alatt közösen fel kell lépniök az új angol és francia intézkedések ellen, amelyek valóságosan megsemmisítik a hajózási kereskedelmet. A rotterdami tőzsdén most a hajóvesztély ellen biztosítások elhelyezése rendkívül nehéz. Néhány társaság az angol hajók biztosítását egyáltalában nem fogadja el.

Bécs, március 5. A Neue Freie Presse jelenté Berlinből: A holland külgazdasági miniszter és az Egyesült Államok követe között már tegnap tanácskozás volt a szövetségesek megtorló intézkedéseiről. A holland hajózási vállalatok és nagykereskedelmi cégek nyomtatékosan kérni fogják a német-alföldi kormányt, hogy lehetőleg más semleges államokkal egyetértésben, lépéseket tegyenek a tervezett intézkedések ellen.

Az amerikai gyapotexport sorsa.

Rotterdam, március 5. A Rotterdamsche Courant közli néhány történetesen Hollandiában jelen lévő amerikai nagy gyapotexportőr nyilatkozatát, akik megállapítják, hogy Németország havonként körülbelül százötvenezer bál gyapotot, Ausztria-Magyarország pedig havonként százötvenezer bált vásárolt, amely exportmennyiséget más államok nem érik el, Anglia sem, amely évenként csak százötvenezer bált hozat az Unióból. Amerika abban a törekvésben, hogy segélyforrásait tetszése szerint kiaknázza, nem engedi magát korlátozni senkiől sem és teljes hatalmával védelmezni fogja elidegeníthetetlen jogait.

Tengeralatti dreadnoughtok?

Stockholm, március 5. A Göteborg Aftonbladet londoni híradása szerint egy Bergenbe érkezett norvég hajó legénysége beszélt, hogy Angliának, vagy Németországnak sikerülhetett a hírhedt nagy tengeralattjárók építése. A legénység az Északi tengeren egy tengeralattjárót figyelt meg, amely véleményük szerint háromszáz láb hosszú volt. A norvég hajót a tengeralattjáró nem tartóztatta fel.

Elsüllyesztett angol gőzös.

Amsterdam, március 5. A Ketchyos nevű angol gőzös, mely február 25-én indult el Sidneyből Barnstaple felé, ugylátszik eltűnt, mert azóta sehhol sem jelentkezett. Valószínűnek tartják, hogy aknára futott.

Hamburg, március 5. Londonból táviratozák: Folkestonétól körülbelül két mérföld tá-

volságra nyugat felé egy félig elsüllyedt gőzös roncsai és árbócai merednek ki a tengerből. Részletes jelentések még nem jöttek Folkestoneból, de majdnem bizonyos, hogy ez a gőzös, a melynek nevét sem tudják, a tengeralatti háború áldozata.

Berlin, március 5. A hivatalos vizsgálat megállapította, hogy a Regine nevű norvég gőzös angol aknamezőbe tévedt és hogy a hajót nem német tengeralattjáró naszád süllyesztette el.

Harc a tengeralattjáróval.

Rotterdam, március 5. Londonból ellenétes jelentés érkezik a weymutbi kikötőbe állítólag megérkezett Thoradis gőzösről. Az egyik jelentés szerint a Thoradist, a mely jelenleg egy manchesteri cég tulajdona, de eredetileg norvég hajó volt, egy német tengeralattjáró megtorpedózta és súlyosan megrongálta. Más jelentés szerint azonban a Thoradis nekirohant a német tengeralattjáró hajónak és azt támadásának megszüntetésére kényszerítette. A Syreonan Shipping nevű angol hajózási lap, a mely 500 font sterling jutalmat tűzött ki azon angol hajó legénységének, amely először fog sikeres támadással fellépni német tengeralattjáró hajó ellen, hír szerint a Thoradis legénységének adja ki a díjat. Az illető lap hasonló célra még 616 font díjat tűzött ki.

Személyforgalom a La-Manche csatornában.

Páris, március 5. (Rómán át.) A tenger- és személyforgalmat Anglia és Franciaország között ismét rendszeresen bonyolítják le. A szállítóhajók és vonatok pontosan érkeznek és indulnak. Fennakadás, amit az első napokban a csatorna át való átkelésnél konstataáltak, már nincsen és az utasok ismét hajóra mennek szállni. A blokádnak első napján huszonkét ember vállalkozott az átkelésre, másnap negyvenhármas, most már naponként több száz-an merészelnek utra kelni.

Nem szállítanak csapatokat az angolok.

Páris, március 5. A Petit Parisien közli, hogy az angol csapatszállítások még nem kezdődtek meg. Előbb kisebb francia gőzösök felkutatóják a francia tengerpartot és eltávolítják a német aknákat.

Német hidroplánok Anglia felett.

Stockholm, Cholechesterből (Essex grófság) jelentik, hogy március másodikán hat német hidroplán repült el. Maplinsand irányából jöttek és dél felé szállottak.

Függetlenségi vezérek tanácskozása. Budapestről jelentik: Az egyesült függetlenségi párt ma délután Károlyi Mihály gróf vezetésével értekezletet tartott. Az ülés elején Ivánka Imre levelét olvasták föl, a melyben bejelentette a pártból való kilépését. Az értekezlet résztvevői elhatározták, hogy március 20-án, Kosuth Lajos halála évfordulóján a sirra koszorút helyeznek és beszédet mondanak. Az elnöki tanács zárt ülése után a pártok elnökei tartottak pártközi megbeszélést az aktuális kérdésekről.

A peres Zsuzsi kisasszony.

(A Vigszínház három pere. — Miért nem igazgatnak Góthék?)

Az Aradi Közlöny tudósítójától.

Budapest, március 5.

A Vigszínház körül perek háborúsága dúl. Az egyik per a nagy sikert aratott új operett: a „Zsuzsi kisasszony” körül kerekedett, abból, hogy Fedák Sári, a Király Színház operett-divája nemcsak hogy vonakodott szerződéses kötelezettsége alapján vállalni a Kálmán-operette női főszerepét, hanem még arra is ráakarta venni a szerzőket: Martos Ferencot, Brody Miksát és Kálmán Imrét, hogy operettjüket vegyék el a Vigszínházról és adják oda a Király színháznak. A szerzők a csábításra nem hajlottak. Faludi Sándor a Vigszínház igazgatója pedig a szerződésben kikötött 10.000 korona bontpénzért beperelte Fedák Sárít.

Fedák Sári elhatározásának a peren kívül még az az eredménye is volt — mint ismeretes — hogy a Zsuzsi kisasszony címszerepében Diósy Nusi arathatott sikert.

A Vigszínház contra Fedák perben február hó 24-én volt az első tárgyalás. Fedák Sári képviselőjében Marton Sándor dr., a Király színház ügyvédje jelent meg, a kinek kérésére a bíróság a tárgyalást március hó 12-ére halasztotta el, a mikor is Fedák Sári elő fogja adni védekezését.

A „Zsuzsi kisasszony” körül még más peres bonyodalom is támadt. Beöthy László, a Király színház igazgatója zárlat iránti keresetet adott be a Vigszínház ellen. Kérte a bíróságot, hogy a „Zsuzsi kisasszony” előadását tiltsa be, mert neki annak színrehozatalára szerződéses joga van. Elmondotta Beöthy a keresetében, hogy ő még a múlt évben szerződést kötött Martossal, Brodyval és Kálmán Imrével, hogy „Postás-kisasszony” címmel operettet írjak neki.

Beöthy Lászlónak a Vigszínház ellen irodított perében február hó 26-án, a „Zsuzsi kisasszony” főpróbájának napján volt az első tárgyalás Alkérjárásbírónál. A Vigszínház képviselőjében megjelent Szalay Emil dr. tagadta a Beöthy által felmutatott szerződés közokirat mivoltát és előadta, hogy a mikor a „Zsuzsi kisasszony” szerzői darabot ígértek Beöthynek, még nem is volt megírva az operette, csupán csak két felvonása és Kálmán Imre a partitúrába még bele sem kezdett.

Beöthy László érezve a kezében lévő „szerződés” gyengeségét és előrelátva pere kedvezőtlen végét, a Vigszínház ellen beadott keresetét visszavonta. Egyben azonban új jogigényeket támasztott, ezúttal a Zsuzsi kisasszony szerzői ellen, a kiket a magáénak vindikált operette elmaradt reménybeli jövedelmeinek megtérítése iránt perelt.

A szerzők nyugodtan néznek újabb perük elé, mert a Beöthyvel kötött megállapodásuk nem volt okirat jellegű és annak teljesítése éppen Beöthy László részéről vált lehetetlenné. Beöthy ugyanis a háború elején feloszlatta társulatát, amely részvénytársasági alapon tartott azután előadásokat a Királyszínházban.

A Vigszínház ellen a harmadik peres támadást a Góth művészpár intézte különös körülmények között, Góth Sándor és felesége, akik tudvalevőleg október elseje óta a Vigszínház igazgatóságával való megállapodás alapján régi fizetésüknek 60 százalékát — nem éppen megvetendő 40.000 korona körüli összeget — kapják, most fizetésük 40 százalékáért perlik a színház direkciónál.

Az ügy megvilágításához szükségesnek tartjuk elmondani, hogy Góth Sándor volt a Vigszínháznak az a bizalmi embere, aki a háború kényszer által diktált fizetésleszállítások dolgában a színház tagjaival tárgyalta és a békés megegyezés lét-

rejőttét előmordította. Ezt a megegyezést, amelyben világosan benne állott, hogy az akkor is érvényes marad, ha az igazgatóság a kiállítási költségek folytán a helyárat fokozatosan emelni volna kénytelen, Góthék is aláírták. Annál érthetlenebb tehát Góth művészpár jelenlegi követelése. A Vigszínház ebben az ügyben is a legteljesebb nobilitással járt el. Amikor a kontinensnek ugyasólván minden színháza 40 százalékkal sőt még többel redukálta a gázsikat, Faludi Sándor, a Vigszínház igazgatója 60 százalékos fizetést adott a színház tagjainak, sőt azt is felajánlotta éppen Góth Sándornak, hogy vegye át a színházat és játsszanak a saját rezsiükre, ha éppen úgy akarják. Góth ekkor nem fogadta el az ajánlatot.

H I R E K.

Száz nap ellenséges tűzben.

(Jó hangulatban harcolnak csapataink.)

Az Aradi Közlöny tudósítójától.

Arad, március 5.

Egy aradi kereskedő, aki még a mozgósítás első napjaiban bevonult ezredéhez s aki azóta folytonosan a haretéren küzd, a következő rendkívül érdekes, valósággal dokumentum erejével bíró levelet írta haza, amely élesen tanuskodik csapataink fennkölt szelleméről:

— A mai pihenőnapunk — így szól a levél — arról nevezetes, hogy tegnap volt ezredünk századik ütközetnapja. Ebből az alkalmából hódolatteljes „Feldtelegrammot“ mentettünk fenséges hadtestparancsnokunknak, mire ma kivonták ezredünket az ütközetből s pihenőnapot kaptunk. Más ezredék ágyui azért szólnak vigán, de ez a mi fülünknek csak jól esik hallani.

Nem tudom, hogy ez a jubileum, vagy mi inspirálja ezuttal bennem a gondolat fonálát, de most először tör elő s alakul ki a képe annak az óriási erőnek s hatalomnak, ami bennünk rejlik. Ami kezdetben némi kételyt ébresztett bennem, az mind eloszlott, mert ma, amikor összehasonlíthatatlanul nehezebb körülmények között történik az ételmezés és lőszerpótlás, ezt játszani könnyűséggel végezzük, sokkal könnyebben, mint kezdetben.

És éppen ebben van a mi nagy erőnk. Az ember azt hinné, hogy közel hét hónap után a „Nachschub“ meg-megakad, időnként ki is marad s a csapatoknak gyakran nélkülözniök kell. Ezzel szemben pedig a dolog úgy áll, hogy ma, amikor feneketlen sártengereken át a vonalhálozattól gyakran három-négy napi járólódre kell pótolni az étel és lőszer, napoként beállít a Hinterlandból a teli „staffli“ s ptytyörű szépen kiáll a dolog. Ennek tulajdonítható, hogy az emberanyag pótlás is kisebb gondot és fáradtságot okoz, mert a bősz és jó táplálkozás sok veszteségnek veszi elejét.

Az általános hangulatot természetesen nagyon kedvezően befolyásolják a két szárnyon elért győzelmek, különösen a keletporoszországiak. Szóval a háboru kezdete óta nemcsak tapasztalatokban, hanem — amint most már elvitatni sem lehet — eredményekben is gazdagodtunk s aki még ezek után is pesszimista, az legjobban, ha félre teszi a tudományát.

— Személyi hír. Polonkay András testőrkapitány-ezredes, Fábrián László volt főispán veje, aki legutóbb egy kórházvonat parancsnokságát vette át, ma Aradra érkezett.

— Adományok. Az aradi osztonka katonák alapjára Weil Erzsébet VI. oszt. tanuló Arad és Trinecz Zsigmond Világos 5-5 koronát adományoztak.

— Rendőrfőkapitány a piac kifosztása ellen. Megirtuk, hogy az aradi piacról sok élelmiszert elvonnak azok a spekulánsok, akik busás haszonra összevásárolják és elszállítják az Aradra faluról hozott élelmicikkeket. Ugy látjuk, hasonló bajok vannak másutt is. Erre vall Tankóczy Gyula szatmári rendőrfőkapitánynak most kiadott rendelete, amely így intézkedik: Tudomására hozom az érdekelt közönségnek, hogy amennyiben a piaci drágaságot egyrészt egyesek kapzsisága, de főképp az a körülmény idézte elő, hogy városunkban a viszontelárusító kereskedés nagy mérvet öltött s így a város területén levő vagy ide behozott áruk idegenbe szállítottnak, a viszontelárusító kereskedés korlátozására a következő intézkedéseket teszem: Sem a belső, sem a külső, sem a hegyi piacon viszont elárusítók heti, vagy nagyvásár alkalmából déli 12 óráig, hétköznap délelőtt 10 óráig nem vásárolhatnak. Ezen időn túl is csak azok, akik iparizsolványukat felmutatják. Ez a rendelkezés szól mindennemű élelmiszere, gabonamű, tej, tejfélé, baromfi, tojás, burgonya, gyümölcs, vágó állatokra. Kórházak, magánosok, vagy vendéglősök által a viszont elárusítóknak vásárlásra adott megbízást nem fogadom el, — mert tapasztalat szerint ezek a megbízások igen sok visszaélésre szolgáltattak alkalmat. A 12 óra utáni vásárlás is, ismétlem, csak abban az esetben van megengedve, ha a vásárolni akadó iparát minden vásár alkalmából a vásárbiztosoknak felmutatja. Azon viszonteladó, vagy szállító, ki ipart felmutatni nem tud, vagy 12 óra előtt vásárolna, a piactérről kiutasított s a kihágási eljárás megindítása mellett netalán vásárolt marhákra átírást nem kaphatnak. Nem tagadom, hogy mindazokkal szemben, akik az itt megállapított tilalmakat áthágnak, vagy aránytalan árak és haszon mellett árulnak, minden eszközt igénybe veszek arra nézve, hogy a tulajdonosokat mezekezdélyozzam s a közönség jogos érdekeit megvédjem. Amde a rendőrség magára hagyatva kevés eredményeket tudna felmutatni, ha a nagyközönség nem jön segítségére s nem szolgáltatja a hatóság kezére azokat, akik minden hazafias érzés nélkül, saját egyéni érdekeik istápolásaiban elvakulva, rátörnek az események által ugyanis ezer bajba sodort fogyasztóközönségére.

— Magyar zenei est fejezi be a Kölcsey Egyesület irodalmi délutánjainak sorát vasárnap. Lavotta, Sztoljanovics, Egressy, Bihari szerepelnek a régi és neves magyar zeneszerzők közül a vasárnap tartandó zsur műsorán, amelynek háborús aktualitása is lesz: régi magyar katonadalk bemutatása. A hangversenynek is beillő Kölcsey zsur a katonazenekar más irányú elfoglaltsága miatt kivételesen délután négy órakor kezdődik. Az egyes zeneszámok bemutatásában részt vesznek a katonazenekar Zellner Sándor vezetésével, az iskolatársnők és a polgári leányiskola énekkara Parkas Mariska zenetanárnő vezetésével, a főgimnázium és a felső kereskedelmi férfikara Wagner József dr. vezetésével, Buja Sándor és Kiss Miklós énekszámokkal, Joanovich Sándor tározott játékkal, Wagner Józsefné, Wagner József dr., Robitzek Samu és Unger Ernő vonósnégyessel; Angel Magda és Ferch Odón pedig zongorakiséretet adnak egyes számokhoz. A hangversenyre a Kölcsey Egyesület tagjait zsurjegyek, nem tagokat pedig a pénztárnál váltható egy koronás jegyek jogosítják a belépésre.

— Tilos a háborúról cikket írni az olasz tiszteknek. Milanából írják: A hadügyminiszter parancsot adott ki, amelynek értelmében sem a tényleges, sem a szolgálaton kívüli tiszték nem írhatnak cikkeket és kritikai szemléldéseket a jelenlegi háboru operációjáról.

— A szakaszvezető hőstette. Hadbavni Nettó a 9. honvédegyalozesred szakaszvezetője egy ütközet folyamán néhány emberrel mint iárór az előterep felderítésére küldetett ki. Legelőbb átkutatta a közvetlenül a harc vonal előtt lévő terepet, és kikémlelte a két legközelebbi harcoló csoportnak felderítési tevékenységét, egy igen alkalmas figyelőhelyről. Onnan látta, hogy két orosz tiszt, egy hadnagy és egy főhadnagy, körülbelül 30 emberrel a közvetlen közelében lévő vasuti őrházba bementek. Hadbavni óvatosan odalopódzott és rájuk zárta az ajtót, anélkül, hogy az oroszok észrevették volna. Alig, hogy ez megtörtént és a szakaszvezető figyelőhelyére visszatért, egy erős orosz osztály megtámadta három emberből álló járőrét. Hadbavni és legényei kétségbeesetten védekeztek, ő maga öt ellenséget lött le. Az életben maradt oroszok erre eldobták fegyvereiket és megrázták magukat. Hadbavni előtt foglyainak elszállításáról gondoskodott, azután ismét az őrházhoz lopódzott, hogy itt végére járjon a dolognak. Az ablakon bekialtva, felszólította a meglepett csapatot, hogy adja meg magát. A mikor az oroszok ellentállásra készültek, a szakaszvezető addig lött az ablakon és az ajtón keresztül a sűrű ellenséges csoportra, a míg csak minden mozdulat megszűnt. Egyesegyedül semmisítette meg tehát egy ellenséges szakaszt. Merészségének jutalma az I. oszt. ezüst vitézségi érem volt.

— Nyolc napi „kitérés“ után hadbavizik az orosz ujoncokat. Sátoraljai helyről jelentik: A legutóbb erre keresztülállított orosz foglyok között volt Tassal Salamon, az orosz 309. honvédegyalozesred kapitánya, aki a Skole-Tuchlái vonalon adta meg magát az öket bravurosan körülzáró honvédeknek. Az alig 20 esztendő, csupaszkepi, kékszemű sieder a következőket mondta el katonáskodása történetéből:

— Hat hónappal ezelőtt soroztak be Kievhben mondták ki reám a szentenciát: alkalmas. Ott is születtem Kievhben, ott is lakom a szüleimmel, akiknek raitam kívül még öt gyermekük van: három fiu, két leány. A fiuk idősebbek nálam és szintén a cárt szolgálják, ők is hadbavonultak. Velem és sok másikkal megtették ezt, hogy nyolc napi durva és oktatásnak épen nem nevezhető gyötrelm után kiküldtek a harc vonalra. Szüleinket mi a csapatába kergetett fiuk tartottuk el. Amikor kihirdették, hogy veszélyben a cári birodalma, egyuttal azt is teleharsogták, hogy az „ifthonmaradtokról“ bőszes gondoskodás fog történni. Nem így történt, gondoskodás sehogysé, semmiféle formában nem történt. Későbbben bevunuló jóbarátaimtól tudom, hogy egy konkrét sem osztottak szét Oroszországban a hadbavonultak kenyérkereső nélkül maradt családjaik között.

— Kitéréses tifusz Szerbiában. Szalonikiből jelentik: Szerbiai híradás szerint a minap az angol Vörös Kereszt vezető orvosa és az amerikai Vörös Kereszt egy osztályfőorvosa kitéréses tifuszban meghalt. A járvány ijesztő módon terjed. A görög kormány intézkedéseket tett a kitéréses tifuszban Uj-Görögországba való behurcolása ellen és elrendelte a többek között valamennyi utas orvosi megfigyelését.

— Hősi halál. Karácsonyi Ferenc a 33. gyalogezred hadnagya, a vitézségi ezüst érem tulajdonosa március hó 1-én Lupkóvnál, Galiciában hősi halált halt a hazáért és királyért. A hős tisztet aznap Belnitsán a községi temetőben román kat. szertartás mellett helyezték külön sírba. Haláláról az ezred tisztikara külön gyászjelentést adott ki.

— Névtelen levelek — néva'átrással. Nagyváradról jelentik: Eddig azért je esztőlél fel ikvszát, mert kővér fia, igazlont mert bujkál a katonaság elől, zót, mert megjelenése demoralizáló. Mindezt névtelenül. Most azonban egy újfajta módot találtak ki a furfangos „névtelennek“, hogy a katonai szolgálataira serkentések a bátorságban szenvedőket. Nemrég a honvédelmi miniszter egy gépirásos levelet kapott, amelyben egy, a sorozások sikeres lebonyolításában tevékeny részt vett ügyvéd kéri, hogy a harcra vigyék. Ő sok kollegáját segítette hozzá, hogy a hazáért küzdjön, most ő szeretne szolgálatot tenni a hazának, küldjék őt a harcra. A kérvény leérkezett s az ügyvéd megrökönyödve vette tudomásul, hogy teljesítették azt a kérést, amelyet nem ő tervezett fel, hanem egy furfangos „névtelen“, talán egy tréfás kollega. E pogány tréfa után történt, hogy egyik század szigorúságáról híres parancsnok nevében egy kérvény érkezett a honvédelmi miniszterhez, hogy teljesítse kérését s rendelje őt a harcra. A szolgálati ut mellőzésével érkezett kérvényt a miniszter leküldte a főöttes hadságnak, ahol kiderült, hogy bizonyára egy bujkáló, a parancsnoktól rejtve ka ona hozzájárulója írhatta a kérvényt, amelynek eredménye is volt: még nagyobb rendet teremtett a parancsnok a zászlóaljban. S utóda is hasonló rendet tartó parancsnok lett. Hasonlóképp járt egy annak idején erősen antimilitarista tartalékos zászlós, aki megakart mutatni, hogy az elv és a hazafiaság küzdelmében az utóbbi a győztes. Őt is aláírták egy kérvénynek, hogy menjen akar a frontra, de ő, mikor megkérdezték, akar-e menni, igennel válaszolt. Ez lefőzte a „névtelen“-t. Most már nincs más hátra, mint a „névtelenek“ — magukat jelentsék fel, hogy a harcra akarnak menni s mint névtelen hősök kívánnak küzdeni a hazáért.

— Párisi lapok Románia hangulatáról. Párisból jelentik: A román-bolgár megengedés az átmenő teherforgalom dolgában a párisi sajtó hasábjain bizalmatlan elbírálásban részesült. Pichon a következőket írja a „Petit Journal“-ban: A helyzet a Balkanon a hármassz entente szempontjából nem javult. Pichon nyugtalanul állítja meg, hogy az osztrak-magyar és német diplomataik nagyon sűrűn látogatják meg Bratianu román miniszterelnököt. Bizalmatlanul látja továbbá Pichon Bulgária készülődését és tervbe vett hadgyakorlatát a határoson. A legjobb eszköz — írja — a diplomáciai és katonai bizonytalanságnak véget vetni, egy szúrás a török birodalom szívébe és a Dardanellák forszírozása.

Az „Echo de Paris“ azt kérde, melyek azok a kezessegek, a melyek mellett Románia a Bulgáriába szállított hadianyagot átengedte.

A „Gaulois“ attól fél, hogy ezt a hadianyagot Görögországnak szállították.

— Öngyilkos kísérlet. Egy Wesselényi-utcai vendéglőben ma délután két óra felé öngyilkosságot követett el a lóvasutóállalat egyik kalauza. A huszonkilenc éves ember pálinkát hozatott és szublimátasztillikát oldott fel benne, a mérges italt azután egy hajtásra kiűritette. A mérge hatása csakhamar mutatkozni kezdett rajta, rosszul lett, a vendéglőből értesítették a rendőrséget és a mentők súlyos belső sérülésekkel szállították be a kórházba. A kalauznak a naponkban kellett volna bevonulnia a katonasághoz és annyira félt ettől, hogy inkább meghalni készült. Az öngyilkosság tervéhez makacsul ragaszkodott, előzőleg már otthon megkísérelte az öngyilkosságot, de felesége még idejekorán észrevelte és megakadályozta benne. Később elment hazuról és a vendéglőben hajította végre szándékát. Az öngyilkos állapota igen súlyos.

— A bőrkészletek bejelentése. A hivatalos lap mai száma a miniszterium rendeletét közli az egyes bőrkészleteknek és bőrgyártási célokra szükséges anyagkészletek bejelentése tárgyában. Atik bejelentés első anyagokkal rendelkeznek, kötelesek a készleteket első ízben az 1915. március 13. napján volt állapot szerint azontul pedig minden negyedik hét szombati napján (április 10, május 8. stb.) volt állapot szerinél bejelenteni.

— Alkudozás Szaloniki birtokáért. Szalonikiból jelentik: A Gasnik szerint Szerbia Morasztirt kínálta fel Görögországnak Szalonikiért vagy Kavalláért. Görögország azonban elutasította az ajánlatot.

— Segély pályázat. Az Aradi Kereskedők Köre Kell Mandó alapítványából 25 korona for egy arra szoruló aradi kereskedő, vagy kereskedelmi alkalmazott, essőleg annak családja részére kiadni. A segély iránti kérvények folyó évi március 8-ig adandók be az Aradi Kereskedők Köre irodájába, Tabajdy Károly-utca 1. szám.

— Köszönetnyilvánítás. Boldogult Wallfisch Armin ravatalára szánt koszoru megváltás fejében az izr. népkonyhának özv. Basch Lipótné 20 koronát, Basch Simon és neje 20 koronát, Seidner Frigyes dr. és neje 20 koronát és Löffler Jakab 20 koronát adományoztak. Az elmúlt héten a népkonyha javára Vörös Henrikné 20 koronát, Ungár Arminé 10 koronát, dr. Mandl Vilmosné 10 koronát, Weisz Dávidné 10 koronát, dr. Vajda Istvánné 6 koronát, Goldschmidt Miksáné 25 kgr. babot, 15 kgr. rizst, 15 kgr. árpakását, 5 algr. makot és 1 dézsa lekvárt adományozott. Mindezen adományokért hálás köszönetet mond az elnökség.

— Osztrák és magyar hadi segélyzöbélyegek száraz egy koronájával veszi Kerpel Izso könyvkiadása Ugrán-e óég vásárol egész bolyeg-gyűjteményeket és könyvtárakat is. 411

— Ritka bélyegek nagy választékban Kerpelnél. 193

LEGUJABB.

Erkezett éjjel 3 órakor.

(Táviróda, cenzurázva.)

Páris. Franciaország vezető államférfiainak feleségei bizottságot alakítottak. A bizottság célja az, hogy semleges államokban hangulatot teremtsenek Franciaország javára.

Petervár. Minden külföldön tartózkodó orosz parancsot kapott, hogy legkésőbb március tizenegyig jelentkezzék a tartózkodási helyéhez legközelebb eső orosz konzulátuson. Azt hiszik, hogy Oroszország legvégső tartalékát készülni behívni.

Páris. A francia kamara mai ülésén nagy többséggel elfogadta a szeszital kimérés korlátozására vonatkozó törvényjavaslatot.

Berlin. A német birodalmi szövetségtag-nács rendeletet adott ki a német birodalomban levő burgonyakészletek bejelentésére. Az öt-en kilogrammnál nagyobb burgonya készletek március 17-ig bejelentendők úgy kereskedők, mint maganosok által.

Bécs. Tisza István gróf, aki ideérkezett, ma délután hosszasan tanácskozott Koerber közös pénzügyminiszterrel Stürgkh osztrák miniszterelnökkel. Tisza még este haza utazott Budapestre.

Berlin. (Hivatalos) Az angol admirális jelentése szerint U. S. német tengeralattjáró naszádot tegnap este Dover közelében egy angol torpedónaszád elsüllyesztette. A legénységet megmentettek. Behncke, az admirális helyettes főnöke.

Trieszt. A földrengést megfigyelő állomás készülékei tegnap este erős és közeli földrengést jeleztek. A földrengés fészke legfeljebb kétszáz kilométer távolságra lehetett.

Berlin. Ma kibocsátott kormányrendelet alapján a fogházbüntetésre elítélteket beleegyezésük nélkül is, a fogházon kívül teljesítendő munkákra és szolgálatokra alkalmazhatják.

Genf. Albert belga király rendeletet írt alá, amely szerint az összes tizennyolc-huszonöt év közti nőtlen belgákat egyverbe szólítja.

Genf. A Vörös Kereszt egyletek nemzetközi bizottsága azt javasolja, hogy a ki nem oserélt sebesült tiszteket a háboru végéig be-

esület szavuk ellenében a svájci szállókba internálják és így a haditogság szenvedéseitől megkímélik. A svájci szövetségintézet helyesli a javaslatot, a mely az elmaradt idezentorgalmat alaposan megőrző svájci szállodákat is kárpótolná.

Bécs. A fővárosban található gabona és lisztkészletek összeírása után Bécsben is kenyér és lisztjegyek kiadására térnek át. Hogy a hetenkiüt kiadható mennyiség mekkora lesz, az a készletektől függ.

Szófia. A hivatalos szerb jelentések beismerik, hogy a kiütéses tifusz a szerb hadseregben és a lakosság-nál nagyban pusztít. Naponta ötvenhatvan halott is van és eddig ötvenhárom orvos halt meg a kiütéses tifuszban, köztük Péter király házi orvosa is.

Genf. A francia kormány bizalmasan tudatta a képviselőkkel, hogy a szerb, montenegrói, bolgár és görög államoknak összesen háromszázötven millió frankot utaltak ki kölcsönként a háboru folyamata alatt.

Románok sorsa az orosz hadseregben.

(A bukovinai pusztulásba küldött besszarábiai ezredek. — Szabad a rablás az orosz vezérek szerint.)

Távirati tudósítás.

Bukarest, március 5.

A „Bukarester Tagblatt“ legutóbbi száma nagy érdekű levelet közöl Kimpolungból. Az ottani tudósító a következőket írja lapjának:

— Az oroszok bukovinai hadjárataiból a románok sok tanulságot vontak le. Minden románt felháborodással kell elítélnie annak a tudtnak, hogy az oroszok nyilvánvaló öhajításuk a román faj kiirtása céljából Bukovinába rengeteg besszarábiai román katonát küldtek, hogy saját testvéreiket lemészárolják.

Egész román ezredekot dobtak a bukovinai csataterre, ahol patakokban folyt a román vér. Egész Bukovina taszkodhatik amellet, hogy mialatt azokban az elkeseredett támadásokban, amelyeket az oroszok a meg erősített osztrák magyar állások ellen intéztek, az orosz katonák a lehetőség szerint kiütésben részesültek, a besszarábiai románokat kiütés nélkül a vágóhídra dobták. Szemre valóság az is, hogy a bukovinai román falvak felduása szinten ezen román ezredek műve, amelyek azonban nem tehetek egyebet, mert felsőbb parancsra engedelmeskedtek. Később azután, amikor a besszarábiai románok látták, hogy Bukovinában testvér testvér várát látja, kiütölt a szemük és meztagadták az engedelmeséget azon parancs végrehajtásával szemben, amely körülbelül a következőképpen hangzik:

„Rablás és gyilkosság, háborus konvenciók és ennek következtében ellenséges területen megvannak engedve“.

Barmekkora is az a sötétség, amelyben a besszarábiai románok élnek, végül mégis csak arra a belátásra jutottak, hogy az a nép, mely Bukovina hegyei között él, nem ellenségük nekik, amint azt az orosz katonai parancsnokok mondták, hanem test a testükből, vér a vérükből, azóval édes testvéruk.

— Gurahumorában — írja tovább a kimpolungi tudósító — sok besszarábiai román katonát tartózkodott. Ennek dacára sokáig nem se tudott erről.

Ugyanis valamennyien oroszul beszéltek és a bukovinai románok nem is álmoltak arról, hogy azok, a kik a sár seregének a sorában jöttek, román testvéreik. Egy véletlen okozta, hogy a titok Gurabumorán kiderült.

Egy vendég-öbe néhány katona érkezett, hogy valamit igyanak. A korezmáros egyszerre csak csodálkozva hallja, hogy románul beszélnek. Rövidesen nagy barátság keletkezett a katonák és a korezmáros között. A katonák mindent elbeszéltek, a mi a szívében fektűt. A hadsereg en borzalmasan bának velük. A katonatisztek gyalázatosan viselkednek velük szemben és a román léleknek és érzelmenek sokat kell elviselnie. Ezek a katonák nem hiszik, hogy valahol a világon az állatokkal úgy bánának, mint a román katonákkal az orosz hadseregben. És bárha ők hűen szolgálják Oroszországot, senki se törődik szenvedéseikkel.

Hirtelen elakad a szó a katonák ajkain. Mit jelent ez a változás? — kérdi magától a korezmáros, amikor észreveszi, hogy két másik katona lép a helyiségbe. Ezek oroszok. A besszarábiai katonák innen kezdve oroszul beszélgetnek tovább. Sőt még a korezmárhoz is ezen a nyelven szölkak, holott ő egy szót sem tudott oroszul.

A következő napon szután a besszarábiai katonák felkeresték a korezmárost és bocsánatot kértek tőle.

Nem teheték ki magukat — mondták — annak a veszélynek, annak a borszasztó üldözésnek, amelyben részük lett volna, ha valaki meghallja, hogy románul beszélnek.

VÁROS ÉS MEGYE

Folytatólagos sorrendje az Arad sz. kir. város törvényhatósági bizottsága által 1915. évi március hó 10-én d. u. 4 órakor tartandó rendes havi közgyűlésében tárgyalás alá kerülő ügydaraboknak. 16. Sarlot Domokosné nyugdíjának folyósítását kéri. 17. Vank Józsefné vághídi felügyelő özvegye nyugdíjának folyósítását kéri. 18. Zselán János utkaparó nyugdíjartatását kéri. 19. Tamás Mihály hivatali szolgáló nyugdíjartatását kéri.

NEMZETI SZÍNHÁZ

Szombat, 1915. évi március 6-án:

A) Bérlet.

A) Bérlet.

Helén.

Zenei vigjáték 4 felvonásban.

Kezdete este 1/8 órakor.

Felolvas szerkesztő:

Rudnyánszky Endre.

Fog-Krém

KALODONT

70 Fillér

1000

NYILTTER.*

A cs. és kir. 33-ik gyalogezred tisztikara igaz bajtársi fájdalommal és részvétellel tudatja, hogy kedves és vitéz bajtársuk

Karácsonyi Ferenc ur
cs. kir. hadnagy, a vitézségi ezüst érem tulajdonosa

1915. március hó 1-én Lupkovnál, Galiciában hősi halált halt a hazaért és királyért.

Drága halottunkat március hó 1-én d. u. Balnitza a községi temetőben rómkath. szertartás mellett helyezték külön sírba.

909

Emlékét kegyeletünk őrzi!

Millió

ember használja

Köhöges

rekedtég hurut elnyákosodas torkhurut, fullasztó és gőrosós köhögés ellen a

**Kaiser-féle
mellpasztillát**

3 „Fenyőjezgyel“

6050 bizonyítvány orvosoktól és magánemberek elismerő levele a legjobb ajánlás a biztos sikerre és közkedvelésre. — Egyetlen hasonló készítmény sem tud ilyen hatást elérni különösen kelleme és jóízű cukorka. — 20. 40 és 60 filléres dobozban.

Kapható: Székely Sándor, Hajós Árpád, Gutori Földes Kelemen, Brenner Fülöp, Bing Lajos, Rozsnyai Mátya, Vojtek Kálmán, Krebsz Géza, Berger Gyula, Vajdits György, Hehs Vilmos, Gótz Károly, Bernát János, Kárpáti János gyógyszerárban, Vojtek és Weisz drogeria. Hanzs Nestor drogeria Arad. Stodolai Deszö gyógyszerára Ujvárad Zombory János gyógyszerára Ujvárad. Adler Lajos Gyula gyógyszerára M.-Pécska, Ora Roszö Pankó, Toffert Károly gyógyszerára Elek. Krausz Elemér gyógyszerára Glogovás. Selgmondovics Géza Iria gyógyszerára Lippa, Székely Zoltán gyógyszerára Csersző, Baner Károly gyógyszerára Kevörme. Rozim János gyógyszerára M.-Pécska

Mindazoknak,

akik bevonultak, vagy ezután bevonulnak

meg kell válniok hozzátartozóiktól, azonban

nem kell lemondaniok kedvenc lapjuktól:

az

„Aradi Közlöny“-ről.

Áz Aradi Közlöny mindenhoá követi hű olvasóját.

Napról-napra kimerítően számol be az izgalmas napokrak nagy eseményeiről, ezenkívül terjedelmes tudósításokat, megbízható híreket és a háboru minden részletére kiterjedő cikkeket közöl.

Az Aradi Közlöny előfizetési ársai:

Helyben:

Vidéken:

Egy hóra 2 K — f.

Egy hóra 2 K 40 f.

1/4 évre 6 K — f.

1/4 évre 7 K — f.

Költözködők

figyelmébe!

Villamos világítási berendezéseket csillárokkal együtt, kedvező feltételek mellett szerel és szállít 3361

Koch Dániel

Arad, Deák Ferenc-utca 42 sz.

Kalmár József

villanyszerelő

Arad, Balacz-utca 2. sz.

Telefon 242. Telefon 242.

Ajánlja

költözködők figyelmébe: villamos világítási berendezéseket, villamos csengő- és telefon berendezéseket s minden e szakmába vágó munkát. Pontos és gyors munka. 481

Raktáron tart:

villamos csillárokat, villamos főzöedényeket, villamos vasalókat, villamos hajszütő vasakat, Wolfram lámpákat és mindennemű villamos cikkeket.

**Kávéház-
megnyitás!**

Értesitem a t. nagyérdemű közönséget, hogy az 901

„Ujvilág“-
kávéházat

(Árpád-tér) megnyitottam.

Kitünö, hamisítatlan kávéhazai italok és ételekröl gondoskodik. Kiváló tisztelettel

Nagy Mihályné

Caphocal

(Kafokal)

gyermek tápszer a

tápszerek királya

Csecsemők, gyermek legkedvebb eledele. Izletes, olcsó, könnyen emészthető. Csonterősítő, hizlaló, fogzást elősegítő.

Aradon minden gyógyszerárban és drogeriában kapható.

1 doboz 3 korona.

751

„VICTORIA“ takaré- és hitelintézet mint részvénytársaság ARADON.

Meghívás.

Az intézet alapszabályainak 17. §-a értelmében az intézet helyiségében Aradon (József főherceg-ut 2. szám) 1915. évi március hó 14. napján délelőtt 10 órakor tartandó

XXVII. évi rendes közgyűlésre

a t. részvényes urak tisztelettel meghívtnak.

Tárgysorozat:

1. Az igazgatóság és a felügyelő-bizottság jelentése és az 1914. évi zámérleg megállapítása.
2. A tiszta nyereség felosztása iránti határozathozatal.
3. Két igazgatósági tag megválasztása.

venni óhajtó t. részvényesek ezennel felkéretnek, miszerint az alapszabályok 22. §-a értelmében a közgyűlésen való részvételüket és illetve megbizotti minőségüket az igazgatóságnál a közgyűlést megelőzőleg legalább 24 órával bejelenteni sziveskedjenek.

Arad, 1915. évi március hó 4-én.

As igazgatóság.

A személyesen vagy meghatalmazott által a közgyűlésen részt-

Vagyon

Mérleg- és vagyonkimutatás 1914. évről.

Teher

	Korona	fill.	Korona	fill.		Korona	fill.	Korona	fill.
Készpénz	271324	99			Alaptőke: 12,500 darab részvény á				
Giró-számlán az Osztrák-Magyar Banknál	80765	70	352090	69	200 korona			2500000	
Más pénzintézeteknél elhelyezett tőkék	381971	22			Általános tartalékalap	1000000			
M. kir. postatakarékpénztárnál	12901	22	394872	44	Külön tartalékalap	906831	24		
Leszámított váltók			18473014	52	Nyugdíjalap	284197	96	2191029	20
Jelzálogkölcsonők			2837290		Takarékpénztári betétek			14000598	55
Folyószámlai kölcsönök értékpapir és jelzálog fedezettel és hadikölcsön előlegek			2980062	45	Pénztári letétek			26946	24
Előlegek értékpapirokra			88669		Visszleszámított váltók			6514748	08
Értékpapir tárca:					Tőkekamatadó			36476	50
400.000 kor. n. é. Pesti Hazai Első Takptár Egyes. 4% községi kötv. 70	280000				Fel nem vett osztalék			6912	
100.000 kor. n. é. Egyesült Budapesti főv. Takptár 4% zalog lev. 80 ...	80000				Hitelezők	28621			
100.000 kor. n. é. magy. kir. állami járadék köles. kötv. 1914. évi 6% .96	96000				Hadikölcsön lombard hitelezők	590073	50	618694	50
24.500 kor. n. é. Hazai Bank r. t. 4% kamatozó kötvény á 80 ...	19600				Előre felvett kamatok			241950	16
50.000 kor. n. é. Magyar Agrár és Járadék bank. 4% zaloglevél 80	40000				Nyereség áthozat 1913. évről	22271	15		
50.000 kor. n. é. Magyar Agrár és Járadékbank 4% vasúti kam. kötv. 70	35000				Tiszta nyereség... ..	360048	45	382819	60
25.000 kor. n. é. Magyar. Általános Tkpár 4% zaloglevél 70	17500								
20 drb. Osztrák Magyar Bank részvény á K 1600.—	32000								
60 drb. Hungária aradi pamutárugyár részv. á K 400.—	24000								
Különféle pénzintézetek kereskedelmi és iparvállalatok ésvényei névértékben	196650		820750						
Tulajdon ingatlanok:									
Intézeti ház Aradon József főherceg-ut 1. szám	220000								
Intézeti ház Aradon József főherceg-ut 2. szám	130000								
Fióköntézeteki ház Kisjenőn	50000								
Fióköntézeteki ház Világoson	14000								
Fióköntézeteki ház Borosjenőn	60000								
Egyéb eladó ingatlanok	98630	24	572630	24					
Leltár	27300	74							
Leírás	7300	74	20000						
Hátralékos kamatok			30285	59					
			26519664	93				26519664	93

Raicu Sebő, s. k.
vezérigazgató.

Arad, 1914. évi december hó 31-én.

Papp Illés, s. k.
főkönyvvezető.

AZ IGAZGATÓSÁG:

Veliciu Mihály, s. k.
elnök.

Ciorogariu R. Roman, s. k.
alelnök.

Dr. Ciacian Miklós, s. k.

Trutia Péter, s. k.

Vatianu Traján, s. k.

Dr. Demian Aurel, s. k.

Secula Axent, s. k.

Dr. Pop C. István, s. k.

A FELÜGYELŐ-BIZOTTSÁG:

A fenti számlát megvizsgálva, helyesnek találta.

Dr. Ispravnic Szevér, s. k.
elnök.

Dr. Ardelean Cornél, s. k.

Dr. Német János, s. k.

Dr. Vessa György, s. k.

Givulescu Procep, s. k.

Tisztelt Közgyűlés!

Tisztelettel jelentjük, hogy az elmúlt 1914. üzleti év folyamán egy a központban, mint a kisjenői, világosi és borosjenői fióköntézeteknél megtartott felügyelő-bizottsági üléseink alkalmával megvizsgáltuk az intézet vagyonkezelését az ügy- és könyvvezetést s hogy mindenkor a törvény- és alapszabályoknak megfelelő rendet és pontosságot találtuk. Megvizsgáltuk az igazgatóság által elénkbe terjesztett mérleget, veszteség- és nyereség-számlákat, összehasonlítottuk azokat a vonatkozó könyvekkel, melynek alapján azt konstatáltuk, hogy azok az üzleti év

1914. december hó 31-iki állapotával mindenben megegyeznek s hogy a kereskedelmi törvény és alapszabályoknak megfelelőleg lettek felállítva. Ez alapon elfogadjuk és a T. Közgyűlésnek is elfogadásra ajánljuk az igazgatóságnak összes indítványait nemkülönben a 382,319-60 K tiszta nyereség felosztására vonatkozó javaslatait is.

Kérjük egyben az igen Tisztelt Közgyűlést, hogy az 1914. üzleti évre úgy az igazgatóságnak, mint a Felügyelő-bizottságnak a felmentvényt megadni sziveskedjék.

Arad, 1915. március hó 4.

900

A FELÜGYELŐ-BIZOTTSÁG:

Dr. Ispravnic Szevér, s. k. elnök.

Dr. Német János, s. k.

Dr. Vessa György, s. k.

Dr. Ardelean Cornél, s. k.

Givulescu Procep, s. k.